BRATISLAVA
2026

TEST MSP EX ANTE K SPRÁVE MAJETKU PROSTREDNÍCTVOM TRUSTOVÝCH INŠTITÚTOV NA SLOVENSKU

SLOVAK
BUSINESS
AGENCY

Spolufinancovaný Európskou úniou
PROGRAM SLOVENSKO
MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vydavateľ: Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2026

Všetky práva vyhradené.

Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou

Obsah

Zoznam tabuliek ... **4**
Vymedzenie základných pojmov ... **5**
Úvod ... **6**
1 Právna analýza súčasného stavu ... **8**
1.1 Súčasný stav ... **8**
1.1.1 Trusty v Európskej únii ... 8
1.1.1. Trustové inštitúty v štátoch Európy ... 10
1.2. Slovenská legislatíva ohľadom správy cudzieho majetku ... **11**
1.2.1 Úvod k problematike ... 11
1.2.2 Neprijatá novela zákona o nadáciách z mája 2023 ... 12
1.2.3 Rozdiel medzi dedením zo závetu a zvereneckým fondom ... 17
2 Identifikácia problému ... **19**
1.2 Chýbajúca moderná a efektívna právna úprava k správe súkromného majetku ... **19**
1.3 Kríza medzigeneračnej výmeny v rodinných podnikoch na Slovensku ... **20**
3 Medzinárodné porovnanie a best practices členských štátov EÚ ... **24**
3.1 Česká republika ... **24**
3.1.1 Zverenecké fondy ... 24
3.1.2 Nadácie a nadačné fondy ... 28
3.1.3 Rodinná nadácia ako alternatíva k zvereneckému fondu ... 29
3.1.4 Výhody a nevýhody rodinnej nadácie oproti zverenskému fondu v Česku ... 32
3.2 Rakúsko ... **34**
3.2.1 Súkromná nadácia a jej orgány ... **35**
3.2.2 Početnosť súkromných nadácií v Rakúsku a ich daňové zaťaženie ... 39
3.2 Lichtenštajnsko ... **40**
3.2.1 Dynamický sektor nadácií a veľká flexibilita ... 40
3.3.2. Výhody nadácie v Lichtenštajnsku ... 42
3.3.3 Početnosť nadácií v Lichtenštajnsku ... 43
4 Meranie vplyvu regulácie ... **46**
4.1 Metodologický rámec ... **47**
4.2 Modelový príklad č. 1 – Mikropodnik ... **47**
4.2.1 Profil podniku ... 47
4.2.2 Scenár A – Súčasný stav bez regulácie ... 48
4.2.3 Scenár B – Stav so zavedenou reguláciou ... 49
4.2.4 Porovnanie scenárov – Mikropodnik ... 49
4.3 Modelový príklad č. 2 – Malý podnik ... **50**
4.3.1 Profil podniku ... 50

4.3.2 Scenár A – Súčasný stav bez regulácie ... 50
4.3.3 Scenár B – Stav so zavedenou reguláciou ... 51
4.3.4 Porovnanie scenárov – Malý podnik ... 52
4.4 Modelový príklad č. 3 – Stredný podnik ... 53
4.4.1 Profil podniku ... 53
4.4.2 Scenár A – Súčasný stav bez regulácie ... 53
4.4.3 Scenár B – Stav so zavedenou reguláciou ... 54
4.4.4 Porovnanie scenárov – Stredný podnik ... 55
4.5 Súhrnné zhodnotenie vplyvu regulácie ... 55
4.5.1 Náklady štátu na zavedenie regulácie ... 56
4.5.2 Agregovaný makroekonomický pohľad ... 56
4.5.3 Záver merania vplyvu regulácie ... 57
4.6 Súlad s požiadavkami odbornej a inštitucionálnej verejnosti ... 58
5 Výsledky konzultácií so zástupcami MSP/s podnikateľskými subjektmi ... 60
5.1 Návrhy alternatívnych riešení a zmierňujúcich opatrení ... 61
6 Alternatívne prístupy a ich hodnotenie ... 63
6.1 Urýchlené prijatie legislatívneho návrhu ohľadom vzniku súkromných nadácií ... 63
6.2 Potreba osvety a vzdelávania ohľadom správy majetku ... 65
6.3 Rodinná fundácia ako stabilný rámec správy majetku ... 65
Záver ... 67
Zoznam zdrojov ... 68

Zoznam tabuliek

Tab. č. 1: Trustové inštitúty v Európe a ich základné odlišnosti 10
Tab. č. 2: Porovnanie Nadácie z výnosov a Nadácie so spotrebou majetku 35
Tab. č. 3: Porovnanie súkromnej nadácie v Lichtenštajnsku s Rakúskou súkromnou nadáciou 43
Tab. č. 4: Profil mikropodniku – modelový príklad č. 1 47
Tab. č. 5: Porovnanie scenárov pre mikropodnik 49
Tab. č. 6: Profil malého podniku – modelový príklad č. 2 50
Tab. č. 7: Porovnanie scenárov pre malý podnik 52
Tab. č. 8: Profil stredného podniku – modelový príklad č. 3 53
Tab. č. 9: Porovnanie scenárov pre stredný podnik 55
Tab. č. 10: Súhrnná tabuľka vplyvu regulácie pre mikro, malý a stredný podnik 55

Vymedzenie základných pojmov

Na účely tohto dokumentu sa rozumie:

a) **trustom** - právny vzťah podľa common law (express trust), v ktorom zakladateľ (settlor) prevádza majetok na správcu (trustee) v prospech beneficienta (beneficiary);
b) **zvereneckým fondom** - inštitút českého práva podľa § 1448 a nasl. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (svěřenský fond), tvorený vyčlenením majetku bez právnej subjektivity;
c) **súkromnou nadáciou** - navrhovaný slovenský inštitút podľa poslaneckého návrhu novely zákona č. 34/2002 Z. z. z apríla 2023;
d) **rakúskou súkromnou nadáciou** - Privatstiftung podľa rakúskeho zákona BGBl. 694/1993 v platnom znení;
e) **lichtenštajnskou nadáciou** - nadácia podľa čl. 552 a nasl. zákona o osobách a spoločnostiach (PGR);
f) **nadačným fondom** - nástroj českého práva podľa § 394 a nasl. českého občanského zákoníku; v slovenskej pojmovej rovine nejde o ekvivalent súkromnej nadácie a v tomto dokumente sa tieto inštitúty dôsledne odlišujú;
g) **rodinnou nadáciou / rodinnou fundáciou** - praktický (nie zákonný) pojem pre nadáciu alebo nadačný fond zriadený na súkromný účel v prospech rodiny zakladateľa;
h) **správou cudzieho majetku** - zastrešujúci pojem pre výkon správy majetku vo vlastníctve iného subjektu alebo majetku bez vlastníka v prospech vymedzených osôb alebo účelov.

Úvod

Správa cudzieho majetku predstavuje právny rámec, v ktorom určitá osoba alebo inštitúcia spravuje majetok, ktorý jej nepatrí, a to v prospech iných osôb alebo na dosiahnutie stanoveného účelu. Ide o mechanizmus, ktorý umožňuje oddeliť vlastníctvo majetku od jeho správy a užívania. Vo svete existujú rôzne formy tejto správy, najznámejším príkladom je **trust** v anglosaských právnych systémoch, ktorý sa využíva najmä na ochranu majetku, plánovanie dedenia či charitatívne účely. V kontinentálnej Európe sa častejšie stretávame s **nadáciami**, ktoré majú právnu subjektivitu a jasne definovaný účel, pričom môžu slúžiť aj na rodinné či súkromné účely.

Špecifickou formou je **zverenecký fond**, rozšírený napríklad v Českej republike, ktorý umožňuje flexibilnú správu majetku bez vzniku novej právnickej osoby. V jednotlivých krajinách sa líši aj úroveň regulácie a ochrany, ktorú tieto inštitúty poskytujú. Spoločným menovateľom je však cieľ, a to zabezpečiť efektívnu, transparentnú a dlhodobú správu majetku v súlade so zámerom jeho pôvodného vlastníka.

Na Slovensku takýto právny inštitút na efektívnu správu majetku (či už vo forme **zvereneckého fondu alebo akýkoľvek** ekvivalent **trustov** alebo **súkromných nadačných fondov** známych zo zahraničia)**, aktuálne neexistuje**. Vďaka tomu slovenskému právnemu systému chýba univerzálny nástroj na správu majetku určeného na súkromné účely a chýba tak právny rámec pre efektívne riadenie, kontrolu a primeranú distribúciu majetku v prospech rodiny či iných osôb blízkych vlastníkom.

Slovenská právna úprava nepozná ucelený inštitút dlhodobej správy majetku na súkromný účel porovnateľný s českým zvereneckým fondom, rakúskou Privatstiftung alebo lichtenštajnskou rodinnou nadáciou. Slovenský právny poriadok síce obsahuje čiastkové nástroje správy cudzieho majetku - vykonávateľa závetu podľa § 480 a nasl. Občianskeho zákonníka, správu dedičstva podľa Civilného mimosporového poriadku, všeobecné pravidlá o mandátnej zmluve, a pre účely predpisov o boji proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti aj legálnu definíciu zverenského fondu v § 9 zákona č. 297/2008 Z. z. - tieto však spolu netvoria ucelený právny rámec pre dlhodobú správu majetku na súkromný účel s oddelenou majetkovou sférou. Slovenský poručiteľ je v praxi odkázaný najmä na závet, ktorého využitie je obmedzené § 478 OZ (neúčinnosť podmienok, príkazov a doložiek o čase pripojených k závetu) a § 479 OZ (ochrana neopomenuteľných dedičov).

Podnikatelia a majitelia rodinných firiem často riešia, ako zaistiť dlhodobé fungovanie svojho biznisu a **ochranu rodinného majetku pre budúce generácie**. Veľakrát sa obávajú, že po ich odchode nastanú spory medzi potomkami alebo že nadobudnuté bohatstvo nebude dobre spravované. Príkladom môže byť situácia, keď jeden potomok chce rodinnú firmu riadiť, druhý z nej len čerpať zisk a tretí by ju najradšej predal. Preto ponechať rozhodnutie čisto na dedičoch môže ľahko zničiť vzťahy v rodine aj samotné podnikanie. Na prevenciu takýchto scenárov slúžia **rôzne právne nástroje pre štruktúrovanú správu majetku**.

V krajinách susediacich so Slovenskom sa už mnoho rokov využívajú rôzne formy správy súkromného majetku. Napríklad **v Rakúsku sa na usporiadanie majetku už viac ako 30 rokov využíva tzv. súkromná nadácia *("Privatstiftung")*,** ktorá sa dá považovať za akýsi typ trustového inštitútu, hoci má s trustom viacero zásadných odlišností. V Čechách sú v posledných rokoch často využívané zverenecké fondy.

Podľa § 478 Občianskeho zákonníka podmienky, príkazy a doložky o čase pripojené k závetu sú neúčinné, a poručiteľ teda nemá plnohodnotný nástroj, ako po svojej smrti viazať nakladanie s majetkom na dlhodobé podmienky - na rozdiel od napr. zvereneckého fondu v ČR, ktorého štatút môže obsahovať podmienky výplat beneficientom, kde si môže zakladateľ definovať podmienky, ako sa má nakladať s jeho majetkom po jeho smrti, ktorú ak jeho potomok nesplní, nebude dediť.

Cieľom tohto testu MSP je preto detailne opísať a zhodnotiť súčasný právny rámec ohľadom správy cudzieho majetku v Slovenskej republike, ktorý zatiaľ nepozná špecifické ustanovenia pre ekvivalentný inštitút trustov alebo súkromných nadačných fondov známych zo zahraničia. Test MSP sa sústreďuje na vyhľadanie a preskúmanie legislatívnych medzier, ktoré dnes znemožňujú najmä malým a stredným podnikateľom (MSP) efektívne využiť nástroje na ochranu rodinného majetku a plánovanie jeho prevodu medzi generáciami.

Súčasťou testu je **medzinárodná komparácia a overené metódy z iných štátov.** Pomerne detailne sa táto správa venuje Českej republike (definícii tzv. svěřenského fondu, ktorý bol zavedený v roku 2014, a tiež nadačným fondom a rodinným fundáciám). Rovnako rakúskej súkromnej nadácii (Privatstiftung) a lichtenštajnským nadáciám, ktoré sú skutočne inšpirujúce a určite vhodné pre naše právne prostredie.

Test MSP sa venuje aj **meraniu vplyvu regulácie** prostredníctvom modelových príkladov na mikropodnik, malý podnik a stredný podnik.

Test MSP v ďalšom texte postupne:

a) analyzuje platný slovenský právny rámec a relevantné pravidlá EÚ v *kapitole 1*,
b) identifikuje konkrétne problémy vyplývajúce z absencie domácej úpravy pre MSP v *kapitole 2*,
c) porovnáva slovenskú situáciu s modelmi Českej republiky, Rakúska a Lichtenštajnska v *kapitole 3*,
d) kvantifikuje vplyvy regulácie prostredníctvom modelových príkladov mikro-, malého a stredného podniku v *kapitole 4*,
e) sumarizuje výsledky konzultácií s MSP a odbornou verejnosťou v *kapitole 5*,
f) predkladá návrhy alternatívnych riešení a zmierňujúcich opatrení *v kapitole 6*.

1 Právna analýza súčasného stavu

1.1 Súčasný stav

1.1.1 Trusty v Európskej únii

Európska únia (EÚ) nemá jednotný a komplexný režim pre trusty. Ich existencia a úprava tzv. „trustového práva" je plne v kompetencii jednotlivých členských štátov. Napriek tomu sa v určitých oblastiach, ako je napríklad dedičské konanie, uznávanie trustov či opatrenia proti praniu špinavých peňazí objavujú nariadenia a smernice EÚ, ktoré tieto inštitúty spomínajú a ukladajú účastníkom týchto vzťahov konkrétne povinnosti, a sú to najmä:

A. <u>Nariadenie Brussels IV:</u>

Nariadenia EÚ č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zriadení európskeho osvedčenia o dedičstve [1] z svojej pôsobnosti podľa čl. 1 ods. 2 písm. j) výslovne vylučuje otázky vzniku, správy a zrušenia trustov. Pre testamentárne trusty sa nepriamo uplatnia dedičské kolízne normy (čl. 21: právo poslednej obvyklej pobytu poručiteľa; čl. 22: voľba lex patriae). Samotnú úpravu trustov EÚ právom nereguluje, ponecháva ju členským štátom.

B. <u>Smernica EÚ č. 2015/849 na transparenté odhaľovanie majiteľov a správcov trustov:</u>

V *Smernici Európskeho parlamentu a Rady EÚ č. 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES a smernica Komisie č. 2006/70/ES* [2] je trust výslovne definovaný ako „express trust" a členské štáty musia viesť centrálny register tzv. „beneficial owners" (skutočných vlastníkov), vrátane toho, kto je trustee (správca) - kto spravuje majetok. **Cieľom je predchádzať praniu špinavých peňazí a transparentne odhaľovať skutočných vlastníkov.**

Aktualizácia AML rámca: Režim smernice 2015/849 bol doplnený smernicou (EÚ) 2018/843 (5. AMLD), ktorá rozšírila požiadavky na verejnosť údajov o konečných užívateľoch výhod trustov a nadačných štruktúr. V roku 2024 bol prijatý nový AML balík - **nariadenie (EÚ) 2024/1624 (AMLR) a smernica (EÚ) 2024/1640 (6. AMLD)** - ktorý sprísňuje evidenčné

[1]REGULATION (EU) No 650/2012 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 4 July 2012 on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and acceptance and enforcement of authentic instruments in matters of succession and on the creation of a European Certificate of Succession. Dostupné na: https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ%3AL%3A2012%3A201%3A0107%3A0134%3AEN%3AP F&utmm

[2]Directive (EU) 2015/849 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing. Dostupné na:: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2015/849/oj/eng

a ohlasovacie povinnosti zriaďovateľov, správcov a beneficientov trustových štruktúr a zavádza priamo aplikovateľné pravidlá pre profesionálnych poskytovateľov služieb trustov a spoločností.

C. Daňové výmenné mechanizmy (Smernice EÚ DAC 2 a DAC 6):

Na základe princípov CRS (Common Reporting Standard) a medzinárodných automatických výmen informácií o finančných účtoch (tzv. smernica DAC 2) sa do vnútroštátnej legislatívy premietla povinnosť finančných inštitúcií reportovať údaje aj o trustoch. Cieľom najnovšej smernice EÚ DAC 6 je zase zvýšiť transparentnosť a odhaliť potenciálne zneužitie , aj trustov (a podobných štruktúr) na daňové úniky. Zároveň prináša krajinám rýchlejší prístup k informáciám o zložitejších cezhraničných aranžmánoch, aby mohli lepšie kontrolovať dodržiavanie daňových zákonov.

Trusty sú v DAC 6 explicitne uvedené ako jedna z právnych foriem, ktoré môžu ukrývať skutočných beneficientov (vlastníkov) a umožniť presuny výnosov do nízkonákladových jurisdikcií. Preto sú povinní hlásiť informácie správcovia trustu (pokiaľ sú v EÚ a poskytujú poradenstvo či služby pri zriadení alebo správe trustu) alebo samotní beneficienti (príjemcovia- ak túto povinnosť nemá správca). V hlásení uvádzajú: identitu zakladateľa, správcu (ov) a beneficientov (príjemcov), popis aranžmánu (aké aktíva a do akej jurisdikcie boli prevedené), a tiež aké daňové odklady alebo úspory boli dosiahnuté.

D. Haagsky trustový dohovor/ Harmonizácia konfliktu právnych poriadkov:

Hoci EÚ ako taká nie je zmluvnou stranou ***Haagskeho dohovoru o trustoch*** (ktorý bol prijatý v roku 1985 a účinný od 1.1.1992)[3], mnohé členské štáty sú jeho účastníkmi a implementujú jeho zásady do národných kodifikácií, čím sa posilňuje vzájomná uznávacia klauzula.

Haagsky trustový dohovor je tak *jedným z hlavných medzinárodných nástrojov na* ***zabezpečenie právnej istoty a uznania trustov v cezhraničných situáciách*****,** najmä v oblasti dedenia, ochrany majetku a daňového plánovania. **Slovenská republika nie je signatárom tohto dohovoru a neaplikuje jeho ustanovenia.** Dôsledkom je, že trusty zriadené podľa zahraničného práva môžu mať na Slovensku obmedzený právny účinok, najmä ak ide o nehnuteľnosti alebo dedičské práva.

Niektorí akademici, Csach a Havel *(Trusts & Trustees, 2024)* dospeli k záveru, že **slovensky situovaný majetok nemožno vecnoprávne priradiť do českého zvereneckého fondu**. Tento záver je pre tento Test MSP zásadný: ukazuje, že aj pre slovenských podnikateľov využívajúcich české štruktúry zahraničné riešenie nie je plnohodnotnou alternatívou

[3] Convention of 1 July 1985 on the Law Applicable to Trusts and on their Recognition. Dostupné na: https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=59

pre majetok situovaný v SR (podiely v slovenských s.r.o. a a.s., slovenské nehnuteľnosti, pohľadávky podľa slovenského práva) a posilňuje argument pre domácu reguláciu.

Dohovor upravuje **rozhodné právo** pre trusty (najmä tzv. „express trusts“) a **zabezpečuje ich vzájomné uznávanie** medzi štátmi. Jeho cieľom je preklenúť rozdiely medzi právnymi poriadkami tým, že umožňuje, aby trusty vytvorené podľa práva jednej krajiny mali právne účinky aj v inom štáte.

Trust *je v ňom definovaný ako právny vzťah, v ktorom zakladateľ (tzv. settlor) odovzdáva majetok správcovi (tzv. trustee), ktorý ho spravuje v prospech príjemcov (tzv. beneficiaries).* Dohovor **umožňuje voľbu rozhodného práva zakladateľom trustu** (tzv. proper law), pričom ak takéto právo nie je určené, použije sa právo krajiny s najužším vzťahom k trustu.

Dohovor tiež **zaväzuje zmluvné štáty uznať trusty** zriadené podľa zahraničného práva vrátane právomocí správcov (tzv. trustees). *Avšak nezakladá jednotné hmotné právo trustov, ale len mechanizmus* ***kolíznych noriem a ich uznávania****.*

1.1.1. Trustové inštitúty v štátoch Európy

V Európe a susedných krajinách SR už existujú právne formy na ochranu a odovzdávanie rodinného majetku. Na Slovensku však takýto inštitút stále chýba, čo vedie k odlivu kapitálu do zahraničia.

V Českej republike existujú od roku 2014 **svěřenské fondy**, ktoré sa využívajú na rodinné účely, dedenie či investovanie a vo veľkej miere pripomínajú anglosaské trusty. V Rakúsku je už dlhé roky rozšírená právna forma **súkromných nadácií (Privatstiftung)**, obľúbená medzi podnikateľmi na ochranu rodinného majetku a plánovanie jeho odovzdania ďalším generáciám. **Lichtenštajnsko** ponúka **trustry a nadácie**, ktoré sú atraktívne aj pre zahraničné rodiny vďaka svojej flexibilite a priaznivému prostrediu.

V tabuľke nižšie môžeme vidieť existujúce trustové inštitúty naprieč Európou a ich základné odlišnosti. [4]

Tab. č. 1**: Trustové inštitúty v Európe a ich základné odlišnosti**

Štát	Právna úprava / inštitút	Využitie	Poznámka
Anglicko, Írsko, Malta, Cyprus	Trust (common law)	Dedenie, ochrana majetku, správa investícií	Tradičný a flexibilný nástroj.
Francúzsko	Fiducie (od 2007)	Zabezpečenie pohľadávok, podnikanie	Menej používané na súkromné účely.
Luxembursko	Fiducie a fondations	Súkromné aj komerčné účely	Veľmi flexibilné.
Lichtenštajnsko	Trusty a nadácie	Rodinné a dedičské plánovanie, investície	Atraktívne pre zahraničné osoby.

[4] V kapitole č. 3 tohto Testu MSP si detailne rozoberieme existujúce inštitúty v Česku, Rakúsku a Lichtenštajnsku.

Nemecko	Treuhand a Stiftung (nadácia)	Správa majetku, charitatívne aj rodinné účely	Treuhand neoddeľuje majetok úplne od vlastníka.
Rakúsko	Privatstiftung (súkromná nadácia)	Ochrana rodinného majetku, dedenie	Veľmi rozšírené medzi podnikateľmi.
Taliansko	Trust interni, fondo patrimoniale	Rodinné účely, dedenie	Trusty uznané Haagskym dohovorom.
Česká republika	Svěřenský fond (od 2014)	Rodinné účely, investovanie, dedenie	Veľmi podobné anglosaským trustom.
Španielsko	Nadácie a dedičské fondy	Charitatívne a dedičské účely	Nemá klasický trust.
Slovensko	-	-	Neexistuje obdobný inštitút, len nadácie alebo neziskové organizácie s verejnoprospešným účelom.

Zdroj: vlastné spracovanie

1.2. Slovenská legislatíva ohľadom správy cudzieho majetku

1.2.1 Úvod k problematike

Ako sme už uviedli vyššie, slovenský právny poriadok síce obsahuje čiastkové nástroje správy cudzieho majetku, tieto však spolu netvoria ucelený právny rámec pre dlhodobú správu majetku na súkromný účel s oddelenou majetkovou sférou. Slovenská právna úprava teda s existenciou zahraničných štruktúr počíta, len ich neumožňuje zriaďovať podľa slovenského hmotného práva. V rámci EÚ sa nachádza mnoho krajín, ktoré majú legislatívu ohľadom trustov a im podobných inštitútov pevne zakotvenú v právnom systéme už mnoho rokov, ako je napr. Francúzsko, Anglicko, Írsko, Nemecko, Rakúsko, Lichtenštajnsko či Česká republika. Práve tieto krajiny nám môžu byť inšpiráciou pri príprave legislatívneho ukotvenia v slovenskom právnom poriadku.

Oficiálne sa Slovensko zatiaľ nezaviazalo k prijatiu opatrení na vyriešenie tejto situácie, nakoľko ani Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2023 - 2027 neobsahuje žiadne **explicitné opatrenia a návrhy ohľadom vzniku trustov či zvereneckých fondov alebo nejakú osobitnú podporu rodinných podnikov**. Dokument sa zameriava skôr na všeobecné regulačné, bezpečnostné a finančné opatrenia, bez detailnejšieho legislatívneho zamerania na súkromné formy správy majetku.[5]

Avšak ešte **začiatkom marca roku 2023** bolo vidieť snahu Ministerstva spravodlivosti SR a ministra V. Karasa na prijatie novej legislatívy ohľadom vzniku súkromných nadácií. [6] Boli názoru, že ak sa do slovenského právneho poriadku zavedie dnes chýbajúca úprava pre súkromné nadácie, prinesie to nielen viac možností pre efektívnu správu súkromného

[5]Programové vyhlásenie vlády SR 2023-2027.
Dostupné na: https://www.vlada.gov.sk/site/assets/files/1694/programove_vyhlasenie_vlady_sr.pdf?utmm
[6]Ministerstvo spravodlivosti SR: Súkromné nadácie prinesú lepšiu správu majetku a viac financií aj pre filantropiu: Dostupné na: https://www.justice.gov.sk/tlacovespravy/sukromne-nadacie-prinesu-lepsiu-spravu-majetku-a-viac-financii-aj-pre-filantropiu/?utmm

majetku, ale v konečnom dôsledku aj viac peňazí pre filantropiu. Bezprostredným impulzom pre vypracovanie tejto právnej úpravy bolo vytvoriť priestor pre čo najlepšie riešenie majetkových vzťahov, aj medzi nezosobášenými pármi v rámci existujúcej legislatívy.

Cieľom navrhovanej právnej úpravy bolo umožniť **výlučne fyzickým osobám**, aby mohli slobodne a efektívne nastaviť správu vlastného súkromného majetku a aj takto zabezpečovať potreby vlastnej rodiny či iných blízkych osôb (vrátane dôverníkov). V súlade s právom slobodne nakladať s vlastným majetkom, by bolo možné cez súkromnú nadáciu sledovať aj verejnoprospešný cieľ, napríklad určenou podporou charitatívnych aktivít.

Predkladateľmi tohto legislatívneho návrhu, ktorý mal zaviesť trustový inštitút v podobe **súkromných nadácií boli nakoniec poslanci Národnej rady SR.**

1.2.2 Neprijatá novela zákona o nadáciách z mája 2023

Poslanci Národnej rady Slovenskej republiky Anna Andrejuvová a Miloš Svrček predložili dňa 14. apríla 2023 návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „*predložená novela*“).[7]

Predložená novela zdôrazňovala, **že v slovenskom práve absentuje univerzálny nástroj na správu majetku určeného na súkromné účely** – ekvivalent trustov alebo súkromných nadačných fondov známych zo zahraničia. Chýba tak právny rámec pre efektívne riadenie, kontrolu a primeranú distribúciu majetku v prospech zakladateľovej rodiny či iných osôb blízkych vlastníkom. Tento deficit obmedzuje možnosti slovenskej rodiny a nezosobášených dvojíc, a zároveň negatívne ovplyvňuje širšiu ekonomiku krajiny.

Navrhovaný legislatívny zámer počítal **so zavedením nového právneho inštitútu, súkromnej nadácie** prostredníctvom novelizácie zákona č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a zmenou Občianskeho zákonníka. Táto zmena by umožnila zriaďovať nadácie na výlučne súkromné účely, čím by sa doplnil aktuálny právny poriadok o chýbajúci mechanizmus správy cudzieho majetku a odstránia sa nedostatky dedičského práva.

Podrobná úprava fungovania súkromnej nadácie, vrátane jej založenia, povinných orgánov, určenia a výplaty plnení pre beneficientov či zrušenia nadácie bola zakomponovaná priamo v novele. Pritom sa využili príslušné ustanovenia z existujúcej úpravy verejnoprospešných nadácií všade tam, kde to bolo vhodné. Súčasťou legislatívneho balíka bola aj novelizácia súvisiacich predpisov:

- registrácie a evidencie nadácií (správne poplatky, registre mimovládnych organizácií, právnických osôb a pod.),
- možností zlúčenia nadácií s inými neziskovými formami,

[7] Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Anny ANDREJUVOVEJ a Miloša SVRČEKA na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dostupné na: https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?MasterID=9298&sid=zakony%2Fzakon

- úprava daňových pravidiel (vkladov do nadácie, výplat beneficientom i využívania majetku v nadácii) s cieľom zabezpečiť, aby založenie súkromnej nadácie neznamenalo vyššiu daňovú záťaž pre občanov ani zníženie daňových príjmov štátu.

Pri príprave predloženej novely sa vychádzalo z osvedčených modelov iných krajín, najmä z českého svěřenského fondu a rakúskej Privatstiftung, ktoré už rozvinuli právnu úpravu nadácií na súkromné účely.

Navrhovaná účinnosť predloženej novely zákona bola od 1. januára 2024, pričom boli riadne vyznačené sociálne vplyvy, vplyvy na podnikateľské prostredie, vplyvy na služby verejnej správy pre občana a vplyvy na rozpočet verejnej správy. Návrh zákona nemal vplyvy na informatizáciu, vplyvy na životné prostredie a ani vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Analýza vplyvov na podnikateľské prostredie:

Okrem prínosu z hľadiska súkromnoprávneho by malo zavedenie navrhovaného inštitútu pozitívny **vplyv aj pre štát a jeho ekonomiku, nakoľko majetok ostane vo vlastníctve našich občanov, nebude rozdrobený medzi veľa vlastníkov**, a tým nebude strácať na hodnote a navyše sa podporí lokálny trh nielen poradenských služieb.

V prípadoch, kedy občania využívajú zahraničné inštitúty na zabezpečenie správy ich majetku, sa vlastníctvo majetku prevedie zo slovenskej rodiny na zahraničný inštitút. Tým sa **majetok získaný napr. rodinami zo Slovenska stáva majetkom zahraničných inštitútov**, napr. českého súkromného nadačného fondu, podliehajúci právnemu poriadku a reguláciu zahraničného práva. Uvedené má dopad na výber daní, ktoré sa už platia vo väčšine prípadov v zahraničí i iné oblasti ekonomiky Slovenskej republiky.

Ďalším problémom využívania zahraničných inštitútov je, že tieto k ich ďalšej činnosti využívajú primárne poradcov z ich krajiny, typicky advokátov, daňových poradcov, účtovníkov, ale aj bankový sektor či orgány verejnej moci, ako sú notári a iné, čím **podporujú a rozvíjajú zahraničný podnikateľský a pracovný trh**. Zavedenie právneho nástroja správy majetku na súkromný účel by teda výrazne podporilo a rozvilo aj lokálne podnikateľské prostredie, a to nie len poradenskej sféry.

Problém s dopadom na ekonomiku štátu má aj **rozdrobenie majetku medzi veľa vlastníkov a jeho následné znehodnotenie**. Typicky je to možné pozorovať pri zdedených pozemkoch (primárne poľnohospodárska pôda), kedy má jeden pozemok vďaka dedičským inštitútom desiatky vlastníkov. Títo sú síce veľmi vzdialenou rodinou, ale už sa niekedy ani nepoznajú, o pozemok sa nestarajú a ani sa nevedenia dohodnúť ani na jeho predaji. Tým pádom sa znehodnocuje majetok, blokuje sa trh a celé to negatívne vplýva na ekonomiku.

Historický problém s rozdrobením vlastníctva pri pozemkoch bude ešte väčší v súčasnosti, kedy sa dotkne oveľa širšieho spektra majetku. Historicky sa totiž po poručiteľoch primárne dedili pozemky, kde už teraz pozorovať problémy s rozdrobením majetku. V dnešnej dobe

sa dedí okrem nehnuteľností i veľmi diverzifikovaný majetok, a to investície, rôzne zbierky, dokonca kryptomeny. Navrhovaný nový právny inštitút správy majetku na súkromný účel zabezpečí, aby sa takýto majetok nerozdrobil, ostal iba jednej entite, čím sa zabezpečí jeho kontinuálna správa, teda nebude chátrať a bude sa vedieť v prípade potreby bez problémov predať.

Ďalším problémom je **rozdrobenie podnikateľského majetku, primárne obchodných podielov a akcií ako aj dlhotrvajúce dedičské konania.** Práve rozdrobenie podielov v obchodnej spoločnosti ako aj dlhotrvajúce dedičské konanie **môže spôsobiť ukončenie podnikania celej firmy.** V podmienkach Slovenska, konkrétne rodinných firiem, je vlastník podielu v obchodnej spoločnosti typicky vymenovaný ako jej štatutárny orgán. Môže sa teda stať, že z dôvodu veľkého rozriedenia podielov, nezhôd nových vlastníkov podielov, ale aj niekoľko mesiacov či rokov trvajúceho dedičského konania môže byť ochromené fungovanie a rozhodovanie základných orgánov firiem (typicky valného zhromaždenia). Nastane teda situácia, kedy nebude vymenovaný nový štatutárny orgán. Bez štatutárneho orgánu zas nebude prebiehať denno-denné podnikanie firmy, plnenie dodávateľsko-odberateľských vzťahov, nebudú vyplácané mzdy, platené odvody a dane a iné. Teda podnikanie celej firmy skončí len z dôvodu rozdrobenia podielov v rámci rodiny alebo iných zákonných dedičov alebo naťahujúceho sa dedičského konania. Ukončenie podnikania predtým prosperujúcich subjektov má výrazne negatívne dopady na trh práce, výber daní a celkovú ekonomiku Slovenska. Navrhovaný nástroj správy majetku na súkromný účel dokáže problém vyriešiť, zabráni zablokovaniu fungovania firmy, umožní jej ďalej fungovať, a teda dáva možnosť zvýšiť podiel firiem, ktoré prežijú ďalšie generácie.[8]

Osobitná časť Dôvodovej správy a navrhované základné atribúty tzv. súkromnej nadácie:

- Rozšírenie súčasného účelu nadácie tak, aby nadácie mohli slúžiť nielen verejnoprospešným účelom, ale aj súkromným účelom. Týmto spôsobom sa **vytvárajú dva druhy nadácie**, konkrétne **nadácie na podporu verejnoprospešného účelu a nadácie na podporu súkromného účelu.**
- Pri vymedzení súkromného účelu sa navrhuje **prikloniť k liberálnejším koncepciám nadačného práva** (najmä lichtenštajnského a rakúskeho), podľa ktorých **je na plne vôli zakladateľa, ako si súkromný účel vymedzí**. Demonštratívny výpočet možných spôsobov vymedzenia súkromného účelu má za cieľ usmerniť zakladateľa pri vymedzení účelu.
- Navrhuje sa **neobmedzovať zakladateľa vo voľbe okruhu osôb**, ktoré bude súkromná nadácia podporovať. To umožní vytvárať súkromné nadácie na podporu blízkej i vzdialenej rodiny, osôb žijúcich v partnerskom vzťahu, detí v pestúnskej starostlivosti, ale aj pre priateľov.

[8]Analýza vplyvov na podnikateľské prostredie k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.. Dostupné na: https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=528207

- Navrhuje sa výslovne ukotviť pravidlo, že **súkromná nadácia nesmie slúžiť výlučne na podporu podnikania**, a to aj s ohľadom na súvislosti s reguláciou v oblasti dani a predchádza prianiu špinavých peňazí.
- Ustanovuje sa **prísnejšia forma úkonu pre založenie súkromnej nadácie**. **Forma notárskej zápisnice** má za cieľ dosiahnuť vyššiu kvalitu nadačných listín, ako aj zabezpečiť, že nadačná listina bude spĺňať všetky náležitosti vyžadované zákonom. Toto by malo následne výrazne uľahčiť, zjednodušiť a najmä zrýchliť registračný proces vykonávaný registrom. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že odmena notára za spísanie notárskej zápisnice sa v tomto prípade neodvíja od majetkovej ekvity súkromnej nadácie, a teda **uplatňovať sa bude režim používaný v situácii kedy základ právneho úkonu nie je možné určiť.**
- **Založiť súkromnú nadáciu môže len taká fyzická osoba**, ktorá nie je vedená v zozname daňových dlžníkov alebo nemá evidované nedoplatky na poistnom na sociálne poistenie.
- Nakoľko zakladateľ zohráva kľúčovú úlohu v rámci súkromnej nadácie, navrhuje sa pristupovať k právam zakladateľa súkromnej nadácie ako k **osobnostným právam, ktoré sa nemôžu scudziť a neprechádzajú na právneho nástupcu.**
- **Vymedzujú sa náležitosti nadačnej listiny súkromnej nadácie**. Zachováva sa autonómia vôle zakladateľa a v nadačnej listine si bude môcť upraviť a**j ďalšie náležitosti**, tak ako zakladateľ nadácie na podporu verejnoprospešného účelu. Zároveň zakladateľ súkromnej nadácie bude môcť určiť, že niektoré presne stanovené náležitosti budú upravovať stanovy súkromnej nadácie.
- Zavádza sa **možnosť súkromnej nadácie vydať stanovy, ako základný právny a organizačný dokument súkromnej nadácie**, ktorý normatívne upravuje jej vnútorné pomery, ale aj niektoré aspekty vzťahov súkromnej nadácie k tretím osobám, predovšetkým podmienky pre poskytovanie plnení určenému okruhu osôb. V navrhovanej úprave sa vychádza v ústrety možnej iniciatíve zakladateľa, ako osoby zakladajúcej súkromnú nadáciu, vydať stanovy spoločne s nadačnou listinou. Po založení súkromnej nadácie **právo vydať stanovy prislúcha zakladateľovi, ktorý je limitovaný lehotou jedného mesiaca odo dňa vzniku súkromnej nadácie**. Pokiaľ zakladateľ v stanovenej lehote stanovy nevydá, toto právo následne prislúcha správnej rade, ak bola zriadená, inak správcovi súkromnej nadácie, ktorý vykonáva pôsobnosť správnej rady, ak nebola zriadená. Správna rada, poprípade správca súkromnej nadácie, ak správna rada nebola zriadená, je oprávnená na ich vydanie iba v prípade, ak dozorná rada (revízor) s nimi udelí súhlas. Právo vydať stanovy vyplýva týmto subjektom zo zákona, avšak zakladateľ môže v nadačnej listine toto právo vylúčiť.
- **Lehoty ministerstva súvisiace so vznikom súkromnej nadácie**, konkrétne lehota na povinnosť upozorniť správcu súkromnej nadácie o nedostatkoch návrhu na zápis súkromnej nadácie, lehota na rozhodnutie o odmietnutí zápisu **a lehota na vykonanie zápisu súkromnej nadácie do registra sa stanovuje na 15 a 30 dní.** Skrátenie lehoty je odôvodnené tým, že ministerstvo pri súkromnej nadácii neskúma účel súkromnej nadácie.

- Vymedzujú sa **orgány súkromnej nadácie**. Treba rozlišovať medzi obligatórnymi orgánmi súkromnej nadácie, ktorými sú správca súkromnej nadácie a dozorná rada alebo revízor a fakultatívnymi orgánmi súkromnej nadácie, ktorými sú správna rada a iné orgány ustanovené v nadačnej listine alebo stanovách. Zakladateľ súkromnej nadácie tak môže rozhodnúť o štruktúre, ktorá bude pre účely a činnosť konkrétnej súkromnej nadácie najvhodnejšia.
- **Súkromná nadácia môže mať viac ako jedného správcu.** V tomto prípade, je každý z viacerých správcov oprávnený konať menom súkromnej nadácie samostatne. Nadačná listina alebo stanovy môže upraviť spôsob konania v mene súkromnej nadácie aj inak. Teda spoločné konanie alebo aj rôzne kombinácie konaní viacerých správcov.
- **Súkromná nadácia môže disponovať so svojím majetkom, teda ho použiť a zhodnocovať, ale taktiež z neho hradiť svoje výdavky (náklady) na správu**. Pod zhodnocovaním majetku sa rozumie okrem iného aj jeho investovanie. Pri týchto úkonoch nesmie konať v rozpore so súkromným účelom súkromnej nadácie alebo porušovať podmienky určené v nadačnej listine a stanovách.
- Navrhuje sa, aby súkromná nadácia **mala obdobný daňový režim ako bežný daňovník dane z príjmov právnickej osoby**. To znamená, že príspevky a dary do súkromnej nadácie nebudú podliehať zdaneniu na úrovni súkromnej nadácie, príjmy súkromnej nadácie budú zdaňované ako u bežných daňovníkov, a príjem z plnenia zo súkromnej nadácie bude u jeho príjemcu (beneficienta) zdaňovaný podľa druhu tohto príjmu, ale obdobne, ako by tomu bolo pri príjme napr. z obchodnej spoločnosti alebo družstva.

Národná rada Slovenskej republiky dňa 18. mája 2023 **po prerokovaní predloženej novely zákona v prvom čítaní rozhodla**, **že** podľa § 73 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky **nebude pokračovať v rokovaní o tomto návrhu zákona.**

Ďalšie podobné iniciatívy či návrhy zákona už neboli predložené, nakoľko aj samotné Ministerstvo spravodlivosti SR už mnoho rokov verejne na rôznych prednáškach a konferenciách avizovalo, že táto zmena legislatívy bude predmetom a súčasťou rekodifikácie nového Občianskeho zákonníka.

Slovensko aktuálne prechádza zásadnou zmenou civilného práva – pripravuje sa **rekodifikácia Občianskeho zákonníka**, ktorá už vstúpila do medzirezortného pripomienkového konania (MPK). Ide o jeden z najväčších legislatívnych projektov posledných rokov (priam desaťročí) a očakáva sa, že prinesie zásadné zmeny do každodenného života občanov aj podnikateľov. Práve preto sa k návrhu vyjadruje široké spektrum inštitúcií, zväzov a odborných organizácií, ktoré predkladajú svoje pripomienky a návrhy na zlepšenie.

Jednou z takýchto pripomienok je aj **návrh na doplnenie nového Občianskeho zákonníka o právnu úpravu správy cudzieho majetku,** konkrétne o možnosť zakladať **súkromné nadácie** ako osobitný typ fundácie. [9]

1.2.3 Rozdiel medzi dedením zo závetu a zvereneckým fondom

Dedenie je upravené v slovenskom právnom poriadku v Občianskom zákonníku (ďalej len *„OZ“),* ktorý rozlišuje dva spôsoby (právne tituly), podľa ktorých je možné dediť, a to: dedenie zo závetu a dedenie zo zákona, pričom je tiež možná ich kombinácia. Dedenie je upravené v ustanovení § 461 a nasl. Občianskeho zákonníka a dedenie zo závetu je upravené v ustanovení § 476 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Pokiaľ poručiteľ zanechal platný závet, potom sa dedí podľa neho a dedenie zo zákona neprichádza do úvahy. Ak sa zo závetu dedí len časť dedičstva, zvyšok sa dedí zo zákona. Na to, aby mohol dedič dediť podľa závetu, musí byť závet platný, pričom rozlišujeme formálne a obsahové náležitosti závetu. Závet ako každý právny úkon musí obsahovať všeobecné náležitosti právneho úkonu podľa ustanovení § 37 a 39 OZ, a teda musí byť: určitý a zrozumiteľný, nemal by byť v rozpore so zákonom, ani ho obchádzať a mal by byť v súlade s dobrými mravmi.

V závete musí poručiteľ ustanoviť dedičov, prípadne určiť ich podiely alebo veci a práva, ktoré im majú pripadnúť z jeho majetku. Ak nie sú podiely viacerých dedičov určené v závete, platí, že podiely sú rovnaké.

Závet musí tiež rešpektovať ustanovenie § 479 OZ, podľa ktorého sa maloletým musí dostať aspoň toľko, koľko ich robí dedičský podiel zo zákona, a plnoletým potomkom aspoň toľko, koľko robí jedna polovica ich dedičského podielu zo zákona. **Pokiaľ tomu závet odporuje, je v jeho časti neplatný, ak nedošlo k vydedeniu potomkov.[10]**

Akékoľvek podmienky pripojené k závetu nemajú právne následky, na rozdiel od zvereneckého fondu, kde si môže zakladateľ definovať podmienky, ako sa má nakladať s jeho majetkom po jeho smrti, ktorú ak jeho potomok nesplní, nebude dediť.

V ustanovení § 484 ods. 1 druhej vety Občianskeho zákonníka závet umožňuje len vyčlenenie väčšieho podielu jednej strane, zatiaľ čo druhú stranu znevýhodníte; v prípade maloletých dedičova sa tento „nadpodiel“ má síce započítať, čo často sú tieto vyčlenia predmetom sporu v rodine. Ďalej je možné príbuzných vydediť, avšak aj na to sú stanovené isté obmedzenia a je nutné splniť právne stanovené podmienky. **Ak podnikateľ (zakladateľ) vyčlení majetok alebo jeho časť do zvereneckého fondu, tento majetok už nie je predmetom dedenia.**

[9] Túto konkrétnu pripomienku vzniesla Asociácia priemyselných zväzov a dopravy, no plne sa s ňou stotožňujeme a v Teste MSP si ďalej vysvetlíme prečo.

[10] Slovenský právny poriadok umožňuje vyhotovenie závetu, avšak stále je potrebné dbať na dedičské podiely neopomenuteľných dedičov.

Je možné vyčlenenie majetku do zvereneckého fondu napadnúť?

Vyčlenenie majetku do zvereneckého fondu je možné napadnúť, a aj preto je potrebné starostlivo zvážiť všetky kroky a eliminovať riziká, nakoľko dôsledky sa dotknú každého. Napr. pokiaľ podnikateľ v súčasnosti vlastní 100 % v rodinnej firme a rozhodne sa ich všetky vložiť do zvereneckého fondu, pre jeho deti to znamená, že nebudú vlastniť nič, vznikne im len nárok na benefity, ktoré plynú z majetku vloženého do zvereneckého fondu. Dokonca aj tento nárok na benefity môže byť limitovaný aj rôznymi povinnosťami či podmienkami. Úplne po správnosti by mali byť nastavené pravidlá aj v rámci bezpodielového spoluvlastníctva manželov. [11]

[11]JUDr. D. Malčeková: Založenie zvereneckého fondu. Dostupné na: https://www.epi.sk/odborny-clanok/zalozenie-zvereneckeho-fondu.htm

2 Identifikácia problému

V tejto kapitole identifikujeme konkrétne problémy vyplývajúce z absencie uceleného právneho rámca pre správu cudzieho majetku na súkromný účel, a to v piatich navzájom súvisiacich, avšak analyticky oddeliteľných rovinách:
(a) právny problém - medzera v hmotnom práve a jej dôsledky na uznateľnosť cezhraničných štruktúr,
(b) podnikateľský problém pre MSP - neschopnosť rodinných firiem zabezpečiť kontinuitu riadenia v generačnej výmene,
(c) ekonomický problém - odliv kapitálu, daňových príjmov a poradenského trhu do zahraničia,
(d) problém medzigeneračnej výmeny - blížiaca sa generačná obmena zakladateľov z deväťdesiatych rokov bez prípravy nástupníctva,
(e) problém cezhraničných štruktúr - právna neistota využívania českých zvereneckých fondov pre slovensky situovaný majetok (pozri záver Csach, Havel 2024 v kap. 1).

Čo možno považovať za **najzásadnejšie problémy v tejto problematike** uvádzame nižšie.

1.2 Chýbajúca moderná a efektívna právna úprava k správe súkromného majetku

Súčasná úprava súkromného práva, ktorá v podstatných bodoch pochádza ešte z roku 1964, už nedokáže efektívne reagovať na dnešné spoločenské i rodinné potreby ohľadom ochrany majetku. Po zmene politického a spoločenského systému chýba vhodný právny nástroj na zabezpečenie konzistentnej správy majetku, jeho riadenia a využívania výnosov v prospech rodiny, rodinného podnikania či partnerského zväzku. **Slovenský občan tak v praxi ostáva odkázaný najmä na závet - s obmedzeniami, bez možnosti stanovenia podmienok, rizikami a nejasnosťami, ktoré so sebou prinášajú zdĺhavé dedičské spory.**

Moderné rodiny a rodinné podniky (rovnako aj páry žijúce bez oficiálneho sobáša) často čelia značným prekážkam pri riadení spoločného majetku, aj po úmrtí jedného z členov. **V súčasnom právnom stave sú tieto situácie buď vôbec neriešené alebo len čiastočne upravené, čo vedie k zbytočným komplikáciám a právnym sporom.** Nejde pritom len o nemožnosť efektívne spravovať vlastný majetok a riadene ho odovzdávať ďalším generáciám.

Vážnym problémom je aj **odliv kapitálu do zahraničia**. Keďže slovenský právny poriadok neposkytuje vhodné nástroje na správu súkromného majetku, podnikatelia a rodiny sa obracajú na právne úpravy susedných krajín, najmä Česka či Rakúska. To znamená, že značná časť správy majetku, vrátane právnych, daňových a finančných služieb, sa realizuje mimo Slovenska. Výsledkom je nielen **strata daňových príjmov, ale aj oslabenie domáceho trhu poradenských služieb**, ktoré by mohli tieto činnosti vykonávať.

Ďalším problémom je **obmedzenie rozvoja finančného a podnikateľského prostredia v SR**. Ak by existovala právna úprava nadácií a zvereneckých fondov, vytvorila by nové príležitosti pre právnikov, notárov, daňových poradcov či banky. Keďže však slovenskí podnikatelia využívajú zahraničné inštitúty, tieto príležitosti a s nimi spojené pracovné miesta a investície vznikajú v iných krajinách. Absencia legislatívy teda nielenže oslabuje ochranu rodinného majetku, ale zároveň brzdí potenciál slovenskej ekonomiky rásť v oblastiach s vysokou pridanou hodnotou.

Problémom je aj **rozdrobenie majetku,** ktoré je u nás viditeľné už pri zdedených pozemkoch, často majú desiatky spoluvlastníkov, ktorí sa nepoznajú a nedokážu sa dohodnúť na správe či predaji. Tento jav sa dnes prenáša aj na širší okruh aktív ako sú investície, zbierky či kryptomeny - rozdrobený majetok tak stráca hodnotu.

Rovnaké riziko sa týka aj **rodinných firiem**, kde dedenie obchodných podielov a akcií vedie
k roztrieštenému vlastníctvu, nezhodám medzi dedičmi a k zdĺhavým dedičským konaniam. Výsledkom môže byť paralyzované rozhodovanie vo firmách, chýbajúci štatutár a napokon ukončenie podnikania. To má negatívne dôsledky na zamestnanosť, výber daní aj stabilitu trhu.

Nový právny inštitút správy majetku by pomohol tieto problémy riešiť, nakoľko by umožnil zachovať majetok vcelku, zabezpečiť jeho dlhodobú správu a ochrániť kontinuitu fungovania rodinných podnikov **aj pri generačnej výmene**.

1.3 Kríza medzigeneračnej výmeny v rodinných podnikoch na Slovensku

Pokiaľ ide o prevod rodinného podniku na inú osobu v rámci rodiny, ako už bolo vyššie uvedené**, slovenský právny poriadok nepozná také ustanovenie,** ktoré by umožňovalo **jednoduchšie zverenie podnikania členovi rodiny.**

Preto sa v takomto prípade postupuje **podľa ustanovení Obchodného zákonníka** (ďalej len „*OBZ‘‘)* **o prevode obchodného podielu.** V prípade postúpenia živnosti pred smrťou živnostníka, pokiaľ rodinný podnik podniká vo forme živnosti, je možné previesť živnosť na iného člena rodiny na základe zmluvy o predaji podniku. Prípadne je možné vytvoriť obchodnú spoločnosť, do ktorej základného imania sa vloží živnosť, ale takýto príklad sa dá použiť pre všetky formy podnikania a nielen osobitne pre rodinné podnikanie.

Podľa dôvodovej správy k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka: *„S problémami pri odovzdaní majetku sa stretávajú rodiny ako i slovenskí podnikatelia, primárne rodinné podniky, tak ako ich definuje zákon č. 494/2022 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorého cieľom, okrem iného je zaviesť legálnu definíciu rodinných podnikov. Títo nemôžu vhodne zabezpečiť cielené odovzdanie majetku, udržanie jeho celistvosti,*

ale aj profesionálnu správu majetku a nakladanie s ním pre prípad neočakávaných udalostí (napr. pre prípad ochorenia, ktoré neumožní výkon správy majetku), či z dôvodu už vyššieho veku hlavy rodinnej firmy.‘‘ [12]

Z tohto dôvodu rodiny a majitelia firiem:

- nerealizujú v podstate žiadne riešenia, ktoré sú inak bežné v zahraničí, čím sú v medzinárodnom porovnaní znevýhodnení a v mnohých prípadoch nie je zabezpečená kontinuita rodinných firiem alebo,
- majetok odovzdajú do správy zahraničným právnym formám (zverenecké fondy, súkromné nadačné fondy či zahraničné akciové spoločnosti), čím ho ale nechcene vyvádzajú zo Slovenskej republiky do zahraničia.

Jedným z dôvodov prečo sa zakladatelia (napr. rodičia) rozhodnú pre založenie zvereneckého fondu (alebo nadácie) je vôľa **zachovať majetok nedeliteľný v jednom celku**, čo naše dedičské právo a legislatíva momentálne neumožňuje. Tým, že sa vytvorí štruktúra napríklad zvereneckého fondu, tento majetok už nie je predmetom dedenia. Rodina tak eliminuje počet vlastníkov aj do budúcnosti. Ak je totiž v rodine viac detí, napr. ak sú 3 deti a každé z nich by malo len dve deti, do firmy by už vstúpilo šesť ďalších potomkov, čím by bola štruktúra zložitá a podnikanie by sa štiepilo.

Ďalším z dôvodov založenia takého fondu je **predstava zakladateľa podniku** o tom, **ako má byť tento majetok spravovaný v budúcnosti** alebo zanechať svoju predstavu o riadení ďalšej generácii. Bez zvereneckého fondu po smrti zakladateľa spoločnosti a pri následnom dedení nie je podľa platnej slovenskej legislatívy možné zadefinovať podmienky, ako si podnikateľ želá, aby sa v podnikaní pokračovalo, čo zverenecký fond jasne umožňuje. Nakoľko v štatúte je možné stanoviť, ako sa deti majú k majetku správať, aké majú povinnosti a aj ako si aj majú deliť benefity.

Ďalším príkladom je **stanovenie pravidiel pri deľbe a výplate benefitov**, kde je možné efektívne zaviesť aj istú mieru zásluhovosti a zamedziť tomu, že rodinný majetok a výnosy z neho pochovajú ambície jednotlivých členov rodiny a spustia úpadok podnikania. Napríklad ak sú deti už počas vytvárania zvereneckého fondu spoluvlastníkmi podniku spolu s rodičmi, je praktickým príkladom riešenia kombinácia priameho vlastníctva a zvereneckej správy. Do zverenskej správy ide podiel dnes vlastnený rodičmi a deti si rozhodnutie nechávajú na budúcnosť.

Rodinné nadácie a zverenecké fondy už niekoľko rokov fungujú ***v českej podnikateľskej sfére*** a **existuje viacero príkladov ako môžu pomôcť s medzigeneračným odovzdaním majetku, a to napríklad:**

[12]Dôvodová správa k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dostupné na: https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=528207

- **Nadácia ako medzigeneračný holding**:

Významný český podnikateľ v technologickom odvetví sa rozhodol previesť väčšinu svojho rodinného majetku do rodinnej nadácie. Cieľom bolo uchovať jednotu majetku, zaistiť jeho odbornú správu a súčasne zapojiť svoje deti do jeho vedenia. Nadácia prevzala všetky akcie rodinnej firmy a ďalšie investície; zakladateľov syn sa stal členom správnej rady nadácie a dohliada na plnenie rodinnej stratégie.

Táto štruktúra rodine umožnila udržať kontrolu nad firmou aj po generačnej výmene – prevádzkové vedenie firmy prevzali profesionálni manažéri, zatiaľ čo nadácia ako akcionár zaisťuje, že firma zostane v rodinnom držaní a generovaný zisk je využívaný podľa pravidiel stanovených rodičmi. Rodina si pochvaľuje, že nadácia priniesla jasné vymedzenie rolí a predchádza prípadným konfliktom. Deti nemajú priame osobné nároky na majetok, ale vďaka nadácii sú motivované spolupracovať a pokračovať v odkaze rodičov.

- **Zverenský fond na udržanie rodinnej firmy:**

Iná podnikateľská rodina zvažovala, ako odovzdať kontrolu nad prosperujúcou rodinnou spoločnosťou ďalším generáciám. Zakladateľ mal obavu, že priame odovzdanie podielov deťom by mohlo viesť k rozdrobeniu firmy alebo unáhlenému predaju. Rozhodol sa preto vytvoriť zverenský fond, do ktorého vložil svoj 100% podiel vo firme.

Správcom fondu menoval profesionála mimo rodinu a stanovil jasný štatút - rodina bude čerpať z fondu iba definované plnenie (dividendy) a zachová jednotnú stratégiu, predaj firmy je možný len za striktných podmienok. V dôsledku toho firma prešla do trustového fondu bez toho, aby sa zmenila jej každodenná činnosť a zakladateľ získal pokoj, že v najbližšej generácii nedôjde k nekoordinovaným krokom. Po jeho smrti bude fond spravovať najatý správca spolu s rodinnou radou, ktorá však nemá právomoc fond zrušiť či zásadne meniť jeho účel (to by mohol iba súd).

Tento príklad ukazuje, že aj trustový fond môže splniť cieľ pokračovania rodinného podniku, avšak za cenu menšej flexibility pre budúce generácie. Rodina v tomto prípade akceptovala nižšiu mieru kontroly výmenou za „zakonzervovanie“ majetku podľa vôle zakladateľa.

Z uvedených príkladov je zrejmé, že **voľba medzi nadáciou a zverenským fondom vždy záleží na prioritách rodiny.** Pokiaľ je cieľom stabilita a kontinuita riadenia s určitým priestorom pre evolúciu pravidiel, nadácia (prípadne s holdingovou štruktúrou) sa javí ako ideálne riešenie. Ak naopak zakladateľ preferuje striktnú nemennosť a svoje úplné odstúpenie od kontroly, môže siahnuť po zverenskom fonde, kde zmeny štatútu musia prejsť cez schválenie súdu.

V každom prípade platí, že dôkladné naplánovanie štatútu a nastavenie vzťahov je kľúčové (rodinná rada, externí správcovia, protektori) - to všetko sú inštitúty, ktoré možno pri nadácii aj fonde využiť na doladenie podľa potrieb konkrétnej rodiny.

Vo svetle vývoja českej legislatívy v posledných rokoch môžeme povedať, že ***rodinné fundácie sa stávajú rovnocennou alternatívou k trustovým fondom, nakoľko ponúkajú obdobné výhody (ochrana pred veriteľmi, eliminácia dedičských sporov, daňová efektivita), ale navyše prinášajú právnu osobnosť, flexibilnejšiu správu a možnosť aktívneho zapojenia rodiny do riadenia***. Pre mnohé rodiny je to atraktívna kombinácia. [13]

Problém cezhraničných štruktúr (doplnená podkapitola)

V súčasnej praxi slovenskí podnikatelia s cieľom preklenúť tuzemský legislatívny deficit často zriaďujú české zverenecké fondy alebo rakúske *Privatstiftung*, do ktorých sa pokúšajú vložiť slovenský majetok - typicky obchodné podiely v slovenských s.r.o., akcie slovenských a.s. alebo nehnuteľnosti na území SR. Takéto usporiadanie však naráža na **tri závažné prekážky**:

- **vecnoprávnu** - slovenské hmotné právo neumožňuje vyčlenenie majetku bez vlastníka a zásada lex rei sitae pri slovenskom majetku vylučuje jeho účinné priradenie do českej fondovej štruktúry (pozri záver Csach, Havel 2024 v kap. 1);
- **registrovú** - slovenský obchodný register a kataster nehnuteľností nevedia český zverenecký fond korektne zapísať ako vlastníka;
- **daňovo-regulatórnu** - slovenský správca dane posudzuje takúto štruktúru v režime look-through alebo analogicky podľa § 17h zákona o dani z príjmov (CFC), čím môže dôjsť k domeraniu dane a k spochybneniu daňového postavenia štruktúry.

Napriek tomu sú české štruktúry na Slovensku využívané, čo vytvára právnu neistotu tak pre zakladateľov, ako aj pre beneficientov, finančné inštitúcie a správcu dane. Táto rovina problému je kľúčovým argumentom pre zavedenie domácej regulácie - zahraničné štruktúry totiž pre slovensky situovaný majetok nie sú plnohodnotnou alternatívou.

[13] JUDr. K Müllerová: Rodinná nadace s dceřinou společností: Alternativa ke svěřenskému fondu pro správu rodinného majetku. Dostupné na: https://www.epravo.cz/top/clanky/rodinna-nadace-s-dcerinou-spolecnosti-alternativa-ke-sverenskemu-fondu-pro-spravu-rodinneho-majetku-119698.html

3 Medzinárodné porovnanie a best practices členských štátov EÚ

Pre účely komparatívnej analýzy boli vybrané tri jurisdikcie: **Česká republika** (vďaka jej právnej, kultúrnej a hospodárskej blízkosti a aktuálnemu trendu zriaďovania českých štruktúr slovenskými subjektami), **Rakúsko** (dlhoročne fungujúci model súkromnej nadácie v kontinentálnom práve) a **Lichtenštajnsko** (referenčný model liberálnej nadačnej úpravy, na ktorý sa odvolával aj poslanecký návrh z roku 2023). Ostatné jurisdikcie s trustovými alebo nadačnými inštitútmi (Nemecko - Stiftung a Treuhand, Holandsko - STAK, Luxembursko - fondation patrimoniale, Francúzsko - fiducie, jurisdikcie common law - Malta, Cyprus, Írsko) sme do detailnej analýzy nezaradili z dôvodu menšej relevantnosti pre slovenský právny a hospodársky kontext alebo výraznej odlišnosti koncepčného základu.

3.1 Česká republika

3.1.1 Zverenecké fondy

Zverenecké fondy sú pomerne nový inštitút súkromného práva, ktorý do českej právnej úpravy zaviedol novoprijatý zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník **od roku 2014 v ustanovení § 1448 a nasledujúcich.**[14]

Tento zákon v plnom rozsahu nahradil dovtedy platný zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, ktorý je stále aktuálne platným právnym predpisom upravujúcim súkromnoprávne vzťahy na území Slovenskej republiky. [15]

Zverenecký fond je právny vzťah, v ktorom zakladateľ vyčleňuje majetok do zvereneckého fondu a určuje pravidlá jeho správy. Tento majetok sa stáva samostatným majetkom, t. j. nie je vo vlastníctve žiadnej osoby. Majetok (napr.: nehnuteľnosti, akcie, podiely a iné) je zapísaný na meno správcu, ktorý ho drží a spravuje v mene fondu na základe štatútu.

Založenie zvereneckého fondu znamená, že zakladateľ sa rozhodne vyčleniť vybraný majetok (napríklad akcie či podiely rodinnej firmy) a zveriť ich do správy tretej osobe (správcovi). **Takto vzniknutý zverenecký fond nemá konkrétneho vlastníka a majetok tak v budúcnosti už neprechádza dedením alebo nedelí sa dedením.**

Zverenecký fond sa zriaďuje momentom prijatia poverenia správcu na správu zvereneckého fondu. Vzniká však až zápisom do evidencie zvereneckých fondov alebo momentom smrti zakladateľa, ak ide o fond zriaďovaný pre prípad smrti.

[14]Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. Dostupné na: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89
[15] Momentálne prebieha rekodifikácia Občianskeho zákonníka na Slovensku, ako sme už uviedli v 1. kapitole.

Štatút zvereneckého fondu:

Pravidlá zvereneckého fondu zakladatelia definujú tzv. štatútom, podľa ktorého je správca fondu povinný majetok spravovať a mal by obsahovať aj prepojenie na samotnú rodinu a aktívne zohľadňovať jej požiadavky a záujmy. Zverenecký fond má mať **štatút vo forme notárskej zápisnice, ktorý obsahuje informácie:**

- o označení majetku,
- účele fondu a
- určení osoby/osôb, ktorej má byť z fondu plnené.

Štatút môže obsahovať tiež podmienky , za ktorých bude mať osoba nárok na plnenie z fondu. Napríklad môže upravovať prípady, v ktorých v prípade nevhodného správania beneficienta toto môže byť dôvodom na neposkytnutie plnenia zo zvereneckého fondu.

Beneficient má právo na plnenie zo zvereneckého fondu za podmienok stanovených štatútom. Ak tak určuje štatút, môže majetok vyčlenený do zvereneckého fondu aj užívať.

Príklad: Osoba, ktorej má byť plnené zo zvereneckého fondu, je študentom vysokej školy a zakladateľom zvereneckého fondu je otec tohto študenta, ktorý sa rozhodol, že svojmu dieťaťu bude zo zvereneckého fondu vyplatené určité peňažné plnenie až po tom, čo úspešne ukončí vysokoškolské štúdium alebo dosiahne určitý vek.

Správca zvereneckého fondu:

Správca zvereneckého fondu je osoba, ktorá spravuje majetok zvereneckého fondu a ktorú menuje a odvolávala samotný zakladateľ. Správcom zvereneckého fondu môže byť fyzická, ale aj právnická osoba - môže ňou byť externá osoba, ale za istých podmienok aj člen rodiny. Správcovia môžu byť aj viacerí, napríklad jeden rodinný (prepojený na rodinnú radu), a druhý profesionálny (ktorý sa stará o fond z profesionálneho hľadiska).

Správca fondu má zodpovednosť za majetok a jeho správu podľa pravidiel, ktoré určí zakladateľ fondu a ktoré sú definované štatútom. Okrem toho môže štatút zvereneckého fondu určiť aj ďalšie podmienky, napríklad môže určiť okruh osôb, z ktorých možno správcu menovať.

Pri splnení určitých podmienok **môže byť správcom aj zakladateľ alebo osoba, ktorej má byť z fondu plnené.** V týchto prípadoch však zákon stanovuje, že zverenecký fond musí mať aj ďalšieho správcu, ktorý bude so správcom, ktorým je zakladateľ alebo beneficient, konať spoločne. **Zákon nestanovuje maximálny počet správcov zvereneckého fondu. Počet správcov teda závisí od vôle zakladateľa.**

Vlastnícke práva k majetku nachádzajúcom sa vo zvereneckom fonde vykonáva vlastným menom na účet zvereneckého fondu správca. Ak je však majetkom nachádzajúcom sa vo zvereneckom fonde napríklad nehnuteľnosť, do verejného registra

(t. j. do katastra nehnuteľností) sa ako vlastník zapíše správca, pričom tento zápis obsahuje poznámku, že ide o osobu správcu zvereneckého fondu.[16]

Beneficient:

Beneficient predstavuje osobu, ktorej má byť z fondu plnené (môžu ním byť napr. potomkovia zakladateľov, ktorí z majetku za stanovených podmienok profitujú). Osobu, ktorej má byť zo zvereneckého fondu plnené, určuje zakladateľ, ktorý zároveň určuje aj predmet plnenia. Ak zakladateľ túto osobu neurčí, môže ju určiť správca.

Rovnaké právo má správca zvereneckého fondu zriadeného na súkromný účel iba v prípade, ak jeho štatút určuje okruh osôb, z ktorého môže osobu, ktorej má byť z fondu plnené, správca určiť.

Zverenecký fond sa dá využiť aj v prípade smrti zakladateľa firmy. Beneficient môže mať právo na plody alebo úžitky zo zvereneckého fondu, na majetok zo zvereneckého fondu, ako aj právo na podiely na nich. Jeho právo na plnenie zo zvereneckého fondu však vzniká na základe podmienok stanovených štatútom.

Do zvereneckého fondu môže byť vložený **akýkoľvek majetok**, napríklad nehnuteľnosti či finančné prostriedky. Tým, že zakladateľ zvereneckého fondu vyčlení určitý majetok zo svojho vlastníctva, nastáva stav, v ktorom vyčlenený majetok nie je vo vlastníctve zakladateľa, správcu a ani osoby, ktorej má byť zo zvereneckého fondu plnené. Vzniká teda oddelené a nezávislé vlastníctvo k tomuto majetku. **Majetok teda nemá žiadneho vlastníka. Správca je povinný ujať sa takto vyčleneného majetku a jeho správy, avšak nestane sa jeho vlastníkom.**

Zánik zvereneckého fondu:

Správa zvereneckého fondu zaniká:

- uplynutím doby, pokiaľ bolo jeho trvanie časovo obmedzené v zmysle štatútu;
- dosiahnutím vymedzeného účelu,
- rozhodnutím súdu alebo,
- vzdaním sa práva beneficienta na plnenie, pokiaľ bol zverenecký fond zradený so súkromným účelom.

Pri zániku správy zvereneckého fondu **je potrebné vysporiadať vlastníctvo k majetku nachádzajúcom sa vo zvereneckom fonde**. Majetok nachádzajúci sa vo zvereneckom fonde vydá správca beneficientovi alebo zakladateľovi. Ak týchto osôb niet, v takomto prípade pripadá majetok v prospech štátu. **Je povinnosťou správcu podať návrh na výmaz zvereneckého fondu z evidencie do 30 dní od zániku zvereneckého fondu.**

[16]JUDr. D. Malčeková: Založenie zvereneckého fondu. Dostupné na: https://www.epi.sk/odborny-clanok/zalozenie-zvereneckeho-fondu.htm

Využívanie fondov v Českej republike v praxi:

Nakoľko **evidencia trustových fondov v Česku**, **vzhľadom na povahu trustového fondu, nie je ani verejným zoznamom, ani verejným registrom** - niektoré zapisované skutočnosti nie sú verejné (jedná sa o údaje o zakladateľovi, ďalších osobách oprávnených na dohľad nad zverenským fondom, bydlisku a dátume narodenia alebo rodnom čísle zverenského správcu).

Ako zverenský správca alebo ten, ktorý má na informácie právny záujem, môžete získať výpis zapisovaných skutočností priamo v aplikácii evidencie skutočných majiteľov (ISESF) alebo žiadostí o výpis príslušnému registrovému súdu.

Právo získavať opis z verejnej časti evidencie trustových fondov máte aj bez doloženia dôvodu. Úplný odpis môže získať iba správca zverenia alebo ten, ktorý preukáže právny záujem - tým bude predovšetkým strana právneho vzťahu, ktorý sa týka majetku vo zverenskom fonde. Právny záujem je vždy potrebné preukazovať a súd žiadosť starostlivo posúdi vo vzťahu k ochrane súkromia zapísaných osôb.[17]

Skutočnú početnosť zvereneckých fondov v Česku je teda možné len odhadovať, avšak: *„Záujem rastie pomerne dramaticky - nielen o zverenské fondy, ale o majetkové štruktúry všeobecne. V podmienkach Českej republiky medzi ne patria ešte nadačné fondy a potom najčastejšie lichtenštajnské rodinné nadácie. Keď sa pozrieme na počty evidovaných trustových fondov,* ***pohybujeme sa niekde na úrovni šiestich tisíc za desať rokov existencie[18] tohto právneho inštitútu.*** *Je to dané predovšetkým tým, že po tých desiatich rokoch je už pomerne silná osveta v spoločnosti, že takáto alternatíva k dedičskému konaniu existuje.“* [19]

Koľko zverenských fondov bude v Česku za ďalších desať rokov?

„Keď sa pozrieme do zahraničia, každá stredne hnuteľná rodina nejakú formu usporiadania majetku má. Vo Francúzsku je to inštitút, ktorý naozaj pomáha proti drastickému zdaneniu, pretože dedičská daň je tam progresívna a dosahuje až 62 percent. To je nespochybniteľná výhoda majetkových štruktúr. V českých podmienkach mierime k podobnému modelu. Tento inštitút bude určite široko známy, bude sa s ním široko pracovať a klienti alebo rodiny ho budú využívať práve na riešenie situácií, ktoré z rodinného usporiadania dennodenne vyplývajú. Máme množstvo klientov, ktorí riešia otázku, ako toho či onoho potomka vydediť. Máme na to pravidlá zo zákona a nie je to úplne jednoduché. Navyše forma závetov začína byť nepopulárna. Už je preč doba, kedy sa chceli všetci súdiť, pretože sa závet nikomu vlastne nepáčil. A hlavne sa nedá predvídať, že majetok bude

[17] Opis z Evidence svěřenských fondů. Dostupné na: https://portal.gov.cz/sluzby-vs/opis-z-evidence-sverenskych-fondu-S8904

[18] Existencia zvereneckých fondov je od roku 2014 v Českej republike.

[19] Za deset let bude v Česku až 30 tisíc svěřenských fondů, říká Jakub Hollmann z Portos. Dostupné na: https://www.e15.cz/byznys/e15-a-byznys/za-deset-let-bude-v-cesku-az-30-tisic-sverenskych-fondu-rika-jakub-hollmann-z-portos-1414554#:~:text=Za%2010%20let%20bude%20v%20%C4%8Cesku%2030,sv%C4%9B%C5%99ensk%C3%BDch%20fond%C5%AF%2C%20%C5%99%C3%ADk%C3%A1%20spole%C4%8Dn%C3%ADk%20Portos%20%7C%20e15.cz

usporiadaný tak, ako si poručiteľ prial. Ak by som si mal tipnúť nejaké číslo, tak ***za desať rokov budeme približne na 30-tisíc evidovaných trustových fondoch, teda na päťnásobku súčasného stavu.‘‘***

3.1.2 Nadácie a nadačné fondy

V Českej republike okrem zvereneckých fondov samozrejme existujú aj **nadácie** (§ 306 - § 393 Občanského zákonníka) a **nadačné fondy (§394 - § 401 Občanského zákonníka).** Nadačné fondy sú primárne chápané ako **verejnoprospešné právnické osoby** (slúžiace na charitu, podporu vzdelania, kultúry, zdravotníctva atď.), no v praxi sa ukazuje, že podnikatelia ich **niekedy využívajú aj na súkromné účely**. **Súvisí to najmä s tým, že nadačný fond** je v zmysle zákona **právnickou osobou** podľa Občanského zákoníku.

,,Zakladateľ zakladá nadačný fond na účel spoločensky užitočný alebo hospodársky.‘‘

,,Nadačný fond sa zakladá zakladacou listinou alebo obstaraním pre prípad smrti.‘‘

,,Nadačný fond vzniká dňom zápisu do verejného registra.‘‘ [20]

Účel však musí byť **užitočný** („veřejně prospěšný“ alebo „dobročinný“), ale zákon nie je až tak prísny ako pri nadáciách. Podnikatelia a firmy preto používajú nadačné fondy aj na **súkromno-podnikateľské stratégie**, ako napr.:

- **rodinná a firemná filantropia:** firmy alebo podnikatelia zakladajú nadačné fondy na podporu vybraných oblastí (šport, školstvo, zdravotníctvo, regionálne projekty), pričom nadačný fond tu funguje ako tzv. **firemná CSR platforma;**
- **budovanie mena a reputácie:** prostredníctvom nadačného fondu sa realizujú dlhodobé PR a CSR projekty (napr. EPH Nadační fond, Nadační fond Avast, Nadační fond ČEZ), čím sa zvyšuje **prestíž firmy alebo samotného zakladateľa**.

Flexibilita nadačného fondu oproti nadácii:

- nie je potrebné vkladať 500 000 Kč ako základné imanie,
- všetky prijaté príspevky a dary možno priamo použiť t. j. nielen s výnosmi z imania, čo umožňuje podnikateľom **rýchlo reagovať** na potreby (napr. na rôzne humanitárne krízy),
- teoreticky môže byť nadačný fond nastavený aj na **súkromnejší účel** (napr. podpora konkrétnej komunity, školy, zdravotníckej inštitúcie, alebo projektov blízkych zakladateľovi); účel nadačného fondu musí byť podľa § 394 českého občanského zákoníku „společensky nebo hospodářsky užitečný“, pričom pojem hospodársky užitečného účelu umožňuje nadačnému fondu slúžiť aj cieľom presahujúcim čistú verejnú prospešnosť však v českej doktríne a praxi sa však ustálil výklad, že nadačný

[20] § 394- 401 Občanského zákonníka č. 89/2012. Dostupné na: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#cast3-hlavaII

fond nie je optimálnym nástrojom pre čisto súkromnú rodinnú správu majetku - tú lepšie plní rodinná nadácia alebo zverenský fond.

3.1.3 Rodinná nadácia ako alternatíva k zvereneckému fondu

Popri populárnych zverenských fondoch sa do popredia v Česku v posledných rokoch dostáva rodinná nadácia či rodinný nadačný fond s možnosťou vlastniť dcérsku spoločnosť (tzv. *„nadácia s.r.o.“).*

Rodinná nadácia (resp. rodinný nadačný fond) je právnická osoba (forma nadácie či nadačného fondu) zriadená za účelom dlhodobej správy vyčleneného majetku v prospech zakladateľa a jeho rodiny. Ide o tzv. **fundáciu,** teda účelové združenie majetku, ktorého podstata (tzv. fundus) slúži určenému účelu. Na rozdiel od klasických verejnoprospešných nadácií, ktoré podporujú všeobecné blaho, rodinná nadácia má súkromný účel a podporuje zakladateľa alebo jemu blízke osoby (rodinných príslušníkov). Tým rodinná nadácia stráca status verejnej prospešnosti, čo však nevadí, pretože jej zmyslom nie je charita navonok, ale ochrana a udržanie rodinného majetku.

Rodinné nadácie a nadačné fondy boli v českom práve posilnené, keď došlo k odstráneniu daňových nevýhod a formálnemu vymedzeniu fundácie v zákone. [21] Fundácie v českom právnom poriadku definuje ***Občanský zákonník v ustanoveniach § 303 až 305, a to nasledovne:***
,,Fundácia je právnická osoba vytvorená majetkom vyčleneným na určitý účel. Jej činnosť sa viaže na účel, na ktorý bola zriadená.‘‘

,,Fundácia je ustanovená zakladateľským právnym konaním alebo zákonom, v ktorých musia byť určené aj jej majetkové zabezpečenie a účel.‘‘

,,Vnútorné pomery fundácie upravuje jej štatút.‘‘[22]

Kľúčovým rozdielom je, že nadácia zároveň pôsobí ako stabilný vlastník a môže priamo držať obchodné podiely či akcie. Tým vzniká priestor vytvoriť rodinný holding, v ktorom sa podnikateľské aktivity sústreďujú v dcérskej spoločnosti a nadácia dohliada na stratégiu, rozdeľovanie zisku a kontinuitu riadenia. **Takto sa rodinný majetok udržiava pohromade a chráni pred živelným rozdelením, pričom firma môže nerušene pokračovať aj po generačnej výmene.**

Založenie rodinnej nadácie (či nadačného fondu) má niekoľko fáz. Právne sa nadácia zakladá **nadačnou listinou** vo forme notárskej zápisnice. Nadačnou listinou môže byť buď

[21] **V českom zákone rodinná fundácia nie je formálne vymedzená.** Používa sa len v praxi (ako názov nadácie alebo nadačného fondu), ale právne postavenie čerpá z ustanovení o fundácii všeobecne, nadácii alebo nadačnom fonde v Občianskom zákonníku.
[22] § 303- 305 Občanského zákonníka č. 89/2012. Dostupné na: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89?text=funda

zakladacia listina za života zakladateľa alebo obstaranie pre prípad smrti (závet či dedičská zmluva), ktorou sa nadácia zriadi k okamihu úmrtia zakladateľa.

Definovanie účelu a typu nadácie:

Zakladateľ si ujasní, aký cieľ chce dosiahnuť (napr. dlhodobé riadenie rodinnej firmy, ochrana a zjednotenie rodinného majetku, zabezpečenie renty pre potomkov a pod). Na základe toho zvolí vhodnú formu: nadácia alebo nadačný fond.

Nadácia máva trvalejší charakter a vyžaduje vloženie nadačného kapitálu, zatiaľ čo nadačný fond je administratívne jednoduchší a môže byť vhodný pre menší majetok či postupné napĺňanie účelu. Obe formy je možné pojať ako rodinnú fundáciu (súkromný účel pre rodinu) už pri založení.

Minimálna súhrnná výška vkladov pre nadáciu je 500 000 Kč, pričom táto suma tvorí nadačný kapitál, ktorý je zárukou stability nadácie. U nadačného fondu zákon minimálny vklad neustanovuje, možno ho založiť aj s menším majetkom.

Vklady môžu byť peňažné i nepeňažné; nepeňažné však musí predstavovať majetok prinášajúci trvalý výnos (napr. nehnuteľnosť na prenájom, cenné papiere), nie len vec sentimentálnej hodnoty. Zakladateľ môže do nadačnej listiny tiež začleniť špeciálne dojednania , napríklad si vyhradiť právo listinu v budúcnosti meniť alebo určiť, ktoré jej časti sú nezmeniteľné. Tým je možné do istej miery **zaistiť flexibilitu.**

Zriadenie orgánov nadácie:

Každá nadácia musí mať svoje orgány. Zákon vyžaduje **správnu radu** (minimálne troch členov) a buď **dozornú radu** (tiež min. troch členov) alebo revízora. Správna rada je výkonným orgánom nadácie, ktorý rozhoduje o záležitostiach nadácie, spravuje majetok a zastupuje nadáciu navonok. Dozorná rada (ak nie je zriadená, potom revízor) dohliada na výkon správy a hospodárenia nadácie. Už v zakladacej listine je potrebné vymenovať prvých členov týchto orgánov. Zakladateľ spravidla do správnej rady dosadí seba (ak chce pôsobiť v riadiacej úlohe) a ďalšie dôveryhodné osoby – často rodinných príslušníkov alebo odborníkov.

Hneď ako je text nadačnej listiny pripravený, nasleduje podpis u notára vo forme notárskej zápisnice (všetkými zakladateľmi, pokiaľ je viac osôb). Notár overí splnenie zákonných náležitostí.

Potom sa podá návrh na zápis nadácie do nadačného registra, ktorý vedie krajský súd (Mestský súd v Prahe). Zápis môže zaistiť priamo notár tzv. priamym zápisom do registra. Nadácia oficiálne vzniká dňom zápisu do nadačného registra, až tým získa právnu subjektivitu a môže začať vyvíjať činnosť.

Založenie dcérskej spoločnosti nadácie:

Založenie dcérskej spoločnosti nadácie predstavuje spôsob, ako priamo **prepojiť rodinnú nadáciu s podnikaním.** Nadácia môže vlastniť obchodnú spoločnosť (najčastejšie s. r. o. alebo a. s.), ktorá generuje zisk a odvádza ho nadácii vo forme dividend. Vzniká tak holdingová štruktúra, kde nadácia funguje ako materský subjekt a dcérska spoločnosť zabezpečuje podnikateľskú činnosť.

Tento model prináša viacero výhod:

- **obmedzuje riziká,** keďže podnikateľské riziko sa oddeľuje v rámci spoločnosti, pričom nadácia neručí nad rámec vloženého kapitálu,
- **zisky sa dajú presúvať daňovo efektívne**, keďže dividendy môžu byť oslobodené od dane pri splnení zákonných podmienok,
- **kontinuita riadenia je zabezpečená**, pretože nadácia ako vlastník garantuje, že firma zostane v rukách rodiny aj po generačnej obmene.

Ako postupovať, ak chce nadácia založiť alebo získať svoju dcérsku spoločnosť?

Ak sa nadácia rozhodne založiť alebo získať dcérsku spoločnosť, **postup je z právneho hľadiska rovnaký ako pri bežnom zakladaní firmy**, s tým rozdielom, že zakladateľom je samotná nadácia ako právnická osoba. Správna rada nadácie rozhoduje, či nadácia nadobudne existujúci rodinný podnik (napr. prevodom podielu od zakladateľa) alebo založí novú holdingovú spoločnosť, pod ktorú sa následne sústredia rôzne majetkové účasti, podiely či nehnuteľnosti.

Po vzniku spoločnosti **vykonáva nadácia práva spoločníka zodpovedne** – správna rada zastáva funkciu valného zhromaždenia a rozhoduje o kľúčových otázkach, ako je rozdelenie zisku, schvaľovanie hospodárskych výsledkov či menovanie konateľov. Dcérska spoločnosť odvádza zisk nadácii formou dividend, ktoré môžu byť pri splnení zákonných podmienok (napr. držba podielu minimálne 12 mesiacov) oslobodené od dane, čím sa predchádza dvojitému zdaneniu podobne ako v holdingových štruktúrach.

Prijaté prostriedky nadácia využíva na svoj účel – v prípade rodinnej nadácie najčastejšie na podporu členov rodiny, či už formou úhrady vzdelania, vyplácania pravidelných rent alebo financovania podnikateľských aktivít potomkov. Takéto plnenia **môžu byť zároveň oslobodené aj na úrovni fyzických osôb**, pokiaľ majú charakter daru či podpory blízkym osobám.

Rodinné fundácie profitujú z priaznivého daňového režimu

Plnenia poskytované rodinným príslušníkom môžu byť oslobodené od dane z príjmov, ak sú splnené zákonom stanovené podmienky. V praxi to znamená, že značná časť kapitálu sa môže presúvať v rámci rodiny bez dodatočnej daňovej záťaže, a teda z firmy do nadácie (bez dane z dividend) a následne z nadácie k rodine (bez dane z daru či dedičstva).

Model rodinnej nadácie s dcérskou spoločnosťou vytvára funkčný rodinný holding. Obchodné aktivity sa koncentrujú v spoločnosti vlastnenej nadáciou, zatiaľ čo samotná nadácia dohliada na strategické smerovanie a distribuuje výnosy členom rodiny podľa jasne určených pravidiel.

Tento prístup zabezpečuje, že rodinný majetok zostáva sústredený a pod kontrolou nadácie aj po odchode zakladateľa či pri generačnej výmene. Zabraňuje sa tak živelnému deleniu majetku medzi dedičov a umožňuje firme pokračovať bez prerušenia, keďže jej vlastníkom zostáva stabilná nadácia, nie jednotliví dedičia s rozdielnymi záujmami.

3.1.4 Výhody a nevýhody rodinnej nadácie oproti zverenskému fondu v Česku

Rodinná nadácia (fundácia) a trustový fond sú na prvý pohľad alternatívne spôsoby dosiahnutia podobného cieľa, t. j. dlhodobej správy rodinného majetku nezávisle od osudu jednotlivcov. Pri bližšom porovnaní medzi nimi však nájdeme **významné odlišnosti:**

- **Právna subjektivita a vlastnícke práva**: nadácia je samostatná právnická osoba s jasnou vlastníckou štruktúrou – majetok patrí priamo jej a môže robiť právne úkony. Oproti tomu trustový fond právnu subjektivitu nemá, ide len o vyčlenený majetok spravovaný správcom. To môže komplikovať vzťahy s bankami či partnermi, keďže právne koná vždy správca. Nadácia preto pôsobí navonok podobne ako firma, čo často zvyšuje dôveryhodnosť.
- **Účasť zakladateľa na riadení:** pri rodinnej nadácii môže zakladateľ či jeho rodina zostať zapojená do správy majetku, napríklad ako členovia správnej rady. Zachová sa tak kontinuita a vplyv rodiny. Vo zverenskom fonde naopak spravuje majetok len nezávislý správca, čo znamená, že rodina stráca priamu kontrolu.
- **Flexibilita a zmeny v čase:** rodinná nadácia umožňuje väčšiu flexibilitu pri úpravách štatútu či pravidiel správy majetku. Zmeny, ako napríklad okruh podporovaných osôb alebo spôsob vyplácania, možno vykonať notárskou zápisnicou, ak to zakladateľ dovolí. Pri zverenskom fonde sú úpravy výrazne obmedzené a často vyžadujú súhlas súdu, čo proces komplikuje. Nadácia je preto pružnejšia a lepšie sa prispôsobuje meniacim okolnostiam, zatiaľ čo fond predstavuje pevnejšiu, menej variabilnú štruktúru.
- **Daňové zvýhodnenie rodinných fundácií:** rodinné nadácie dnes po legislatívnych zmenách disponujú minimálne rovnakými, často však aj výhodnejšími daňovými podmienkami než zverenské fondy. Príjmy z dividend dcérskych spoločností môžu byť oslobodené od dane a plnenia pre rodinných príslušníkov sú vo viacerých prípadoch nezdaniteľné alebo zdaňované miernejšie. Kým zverenské fondy boli kedysi znevýhodnené dvojitým zdanením, od roku 2017 už platí aj pre ne výnimka. Výhodou nadácií však zostáva širší priestor na daňovú optimalizáciu – napríklad reinvestovaním výnosov či spojením súkromného a filantropického účelu, čo rodinám otvára viac možností pri plánovaní majetku.
- **Transparentnosť a reputácia:** na rozdiel od zverenského fondu, ktorý je zapísaný len v neverejnej evidencii, nadácia figuruje vo verejnom registri, kde sú dostupné jej základné údaje o zakladateľovi, orgánoch či účtovníctve. Táto transparentnosť zvyšuje

dôveryhodnosť, umožňuje zamestnancom či partnerom jasne vidieť vlastnícku štruktúru a posilňuje reputáciu rodiny. Zároveň verejná kontrola prispieva k zodpovednej správe a stabilite, pričom nadáciu možno využiť aj na prezentáciu spoločenskej zodpovednosti firmy (t. j. CSR).

- **Možnosť filantropie:** rodinná nadácia môže popri správe majetku plniť aj filantropickú úlohu, ak sa zakladateľ rozhodne vyčleniť časť výnosov na verejnoprospešné účely. Umožňuje to priamo jej právna forma – nadácia môže mať dvojitý účel (súkromný aj verejný) alebo vytvoriť samostatný podfond na charitu. **Mnohé rodiny v ČR aj zahraničí tak spájajú starostlivosť o majetok s dobročinnosťou**. Oproti tomu trustové fondy sú vnímané ako menej vhodné pre charitu a menej transparentné pri nakladaní s darmi. Nadácia je preto prirodzenejšou voľbou pre rodiny, ktoré chcú svoj majetok prepájať s pozitívnym spoločenským dopadom.

Nevýhody rodinnej nadácie

Na tomto mieste je nutné spomenúť aj isté obmedzenia, ktoré sa s rodinnými nadáciami spájajú, najmä v porovnaní so zverenskými fondmi:

- **Náročnejšie založenie a kapitálové požiadavky:** založenie nadácie je administratívne náročnejšie – vyžaduje notársky zápis, vypracovanie podrobnej listiny a vloženie minimálneho kapitálu 500 tisíc Kč. Trustový fond je oproti tomu možné vytvoriť rýchlejšie a bez povinného vkladu, stačí vyčleniť akýkoľvek majetok a uzatvoriť zmluvu. Preto sa trust javí ako jednoduchšie riešenie pre menší majetok alebo pre zakladateľov, ktorí nechcú viazať väčšie prostriedky. Ak sa však rodinná fundácia založí ako nadačný fond, táto nevýhoda sa zmierňuje, keďže nadačný fond zákonné kapitálové minimum nemá a môže začínať s nižším vkladom, ktorý sa neskôr doplní.
- **Priebežná administratíva a dohľad:** nadácia ako právnická osoba má rozsiahle administratívne povinnosti – musí viesť účtovníctvo, zverejňovať výročné správy, podlieha dohľadu súdu a ďalších orgánov a všeobecne konať so starostlivosťou riadneho hospodára. To prináša vyššie náklady na správu (účtovníctvo, audity, notárske poplatky). Zverenský fond má povinnosti voči Evidencii zvereneckých fondov a Finančnej správe, ale jeho režim je menej verejný a formality sú jednoduchšie, keďže nevyžaduje zverejňovanie detailných správ. Pre rodiny, ktoré preferujú diskrétnosť a minimálnu administratívu, môže byť trust výhodnejší, no treba zvážiť, či ušetrená byrokracia stojí za výhody, ktoré nadácia ponúka.
- **Menšia diskrétnosť (verejnosť údajov):** transparentnosť nadácie prirodzene prináša aj menšie súkromie. Zatiaľ čo pri zverenských fondoch nie sú mená zakladateľa či beneficientov verejne dostupné, údaje o nadáciách sú zapísané v obchodnom registri. To môže u niektorých rodín, najmä verejne známych osobností, vyvolať neželanú pozornosť. Pre väčšinu bežných podnikateľských rodín však nie je existencia rodinnej nadácie problémom – naopak, môže pôsobiť ako znak zodpovedného prístupu k správe majetku a generačnej kontinuite.

- **Fixácia majetku a nezvratnosť niektorých krokov:** vložením majetku do nadácie sa zakladateľ definitívne vzdáva vlastníckych práv, podobne ako pri zverenskom fonde. Majetok už nemožno ľubovoľne vybrať späť ani nadáciu rýchlo zrušiť – musí slúžiť stanovenému účelu. Zrušenie je možné len so súhlasom súdu a majetok sa musí previesť inam v súlade s pôvodným účelom. Zverenský fond je v tomto smere flexibilnejší, ak si zakladateľ vyhradí právo jeho zrušenia či zmeny účelu. Nadácia je však od začiatku koncipovaná ako trvalá, čo posilňuje stabilitu, ale sťažuje prípadné rozviazanie štruktúry.
- **Špecifické právne situácie:** každá rodina má svoje špecifické podmienky a v niektorých prípadoch môže byť trust vhodnejší, napríklad pri majetku v iných krajinách, kde je tento inštitút tradične uznávaný. Trusty umožňujú aj detailné nastavenie podmienok zo strany zakladateľa, vrátane veľmi špecifických požiadaviek. Tieto výhody však nebývajú rozhodujúce, keďže aj v rámci nadácie možno kreatívne nastaviť pravidlá prostredníctvom vnútorného predpisu alebo rodinnej dohody pripojenej k štatútu. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že rodinná nadácia predstavuje v súčasnosti pre mnohých podnikateľov výhodný spôsob správy rodinného majetku, pričom jej prínosy vo väčšine prípadov prevažujú nad možnými nevýhodami. Hoci zverenecké fondy majú aj naďalej svoje opodstatnenie, predovšetkým v prípadoch, keď je prioritou diskrétnosť alebo minimálna účasť zakladateľa na ďalšom fungovaní štruktúry, vývoj legislatívy a pribúdajúce skúsenosti s nadáciami z praxe posilňujú postavenie rodinných nadácií a možno ju považovať za modernejší a univerzálnejší variant. [23]

3.2 Rakúsko

V Rakúsku sa na usporiadanie majetku už viac ako 30 rokov využíva tzv. súkromná nadácia *("Privatstiftung"),* ktorá sa dá považovať za akýsi typ trustového inštitútu, hoci má s trustom mnoho podstatných odlišností.

Definuje ju Zákon o súkromných nadáciách BGBl. 694/1993 z roku 1993 [24]. Pôvodným zámerom zákonodarcu bolo ponúknuť rakúsky nástroj na správu majetku, a tým zabrániť presunu kapitálu do zahraničných štruktúr, najmä do nadácií so sídlom v neďalekom Lichtenštajnsku.

Základná definícia podľa zákona o súkromných nadáciach: [25]

- právne nezávislý majetok a subjekt (entita) bez vlastníka,
- je kapitalizovaná majetkom zakladateľa,

[23]JUDr. K Müllerová: Rodinná nadace s dceřinou společností: Alternativa ke svěřenskému fondu pro správu rodinného majetku. Dostupné na: https://www.epravo.cz/top/clanky/rodinna-nadace-s-dcerinou-spolecnosti-alternativa-ke-sverenskemu-fondu-pro-spravu-rodinneho-majetku-119698.html

[24]Zákon o súkromných nadáciach BGBl. č. 694/1993. Dostupné na: https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10003154&utm_source

[25]AUSTRIAN PRIVATE FOUNDATION (“PRIVATSTIFTUNG”) LEGAL AND TAX str. 3. Dostupné na: https://www.aprsf.cz/wp-content/uploads/Private-Foundation-and-Trust2237963.1_CZ.pdf?utm_source

- slúži účelu určenému zakladateľom,
- väčšina súkromných nadácií sa snaží organizovať profesionálne riadenie podniku (mimo rodinnej skupiny) a zabrániť rozdeleniu majetku jeho rozdelením medzi väčšinu dedičov,
- **súkromná nadácia,** ktorá vzniká až zápisom do obchodného registra, **je právnickou osobou,**
- súkromná nadácia však **nie je spoločnosťou**, pretože nemá partnerov ani vlastníkov, iba príjemcov (beneficientov),

Súkromná nadácia musí byť zaregistrovaná prvou Správnou radou nadácie na zápis do obchodného registra, pričom Audítora nadácie musí vymenovať súd.

3.2.1 Súkromná nadácia a jej orgány

Rozlišujeme dva základné druhy nadácií, a to:

a) tzv. Úžitková nadácia resp. **Nadácia z výnosov** (Gebrauchsstiftung) alebo,
b) tzv. Spotrebná nadácia resp. **Nadácia so spotrebou majetku** (Verbrauchsstiftung).

V prípade Nadácie z výnosov (Gebrauchsstiftung) sa na splnenie účelu môže použiť iba príjem, teda úžitok z výnosov, pričom v prípade Nadácie so spotrebou majetku (Verbrauchsstiftung) sa na splnenie účelu môže použiť aj majetok nadácie, t. j. samotná podstata nadácie, viď porovnanie v Tabuľke nižšie.

Tab. č. 2*:* **Porovnanie Nadácie z výnosov a Nadácie so spotrebou majetku**

Typ nadácie	Slovenský preklad	Podstata	Používanie majetku	Výhody	Nevýhody
Gebrauchsstiftung	**Úžitková nadácia / Nadácia z výnosov**	Nadácia, ktorá na plnenie účelu využíva iba výnosy (úroky, dividendy, nájomné a pod.) z vloženého majetku.	**Základný majetok zostáva nedotknutý**, používa sa len jeho výnos.	- Dlhodobá udržateľnosť nadácie. - Zachovanie základného majetku pre budúce generácie. - Stabilita.	- Obmedzené zdroje (iba výnosy). - Menej flexibility pri financovaní väčších projektov.
Verbrauchsstiftung	**Spotrebná nadácia / Nadácia so spotrebou majetku**	Nadácia, ktorá môže spotrebovávať aj samotný vložený majetok (tzv. substance), nielen jeho výnosy.	**Základný majetok sa môže postupne znižovať**, až do úplného vyčerpania.	- Flexibilita (možno financovať aj väčšie jednorazové účely). - Vhodné pri časovo ohraničenom účele.	- Časom sa majetok nadácie vyčerpá. - Menej vhodné pre dlhodobé zachovanie rodinného bohatstva.

Zdroj: vlastné spracovanie

Z právneho hľadiska **obe formy spadajú pod rovnaký zákonný rámec** (Privatstiftungsgesetz), **rozdiel je len v tom, ako zakladateľ určí použitie majetku v zakladacej listine**.

Zákon o súkromných nadáciách **neobsahuje požiadavku na udržiavanie kapitálu porovnateľnú s požiadavkou na obchodné spoločnosti.**

Vyhlásenie o založení nadácie by malo obsahovať nasledovné:

- kapitál vo výške najmenej 70 000 eur v hotovosti alebo v nepeňažnej forme,
- vymedzený účel nadácie (na činnosť správnej rady nadácie),
- okruh beneficientov (alebo aspoň orgán, ktorý ho určí, pričom beneficientom môže byť aj samotný zakladateľ),
- názov a sídlo súkromnej nadácie (napríklad meno zakladateľa alebo beneficienta);
- doba trvania nadácie (na dobu určitú alebo neurčitú),
- meno a adresa zakladateľa, dátum narodenia v prípade fyzických osôb a registračné číslo z obchodného registra v prípade právnických osôb zapísaných v obchodnom registri.

Vyhlásenie musí byť vyhotovené vo forme notárskej zápisnice. Zároveň okrem vyhlásenia o založení nadácie je možné vyhotoviť aj **doplnkové vyhlásenie o založení nadácie:**

- nemusí byť zverejnené v obchodnom registri,
- často upravuje odmeňovanie orgánov nadácie alebo venovanie majetku nadácie presahujúceho minimálny majetok,
- **povolené je iba jedno doplnkové vyhlásenie** (nie dve alebo viac).[26]

Orgány nadácie:

- **zakladateľ**: fyzická alebo právnická osoba (napr. iná spoločnosť, nadácia, trust, inštitút), ktorá sa podieľa na založení súkromnej nadácie, prijme zakladaciu listinu alebo do nej vloží majetok.
- **beneficienti (oprávnené osoby)**: nemusia byť určení už pri založení súkromnej nadácie, môžu byť vymenovaní aj neskôr. Zakladateľ nie je obmedzený vo výbere beneficientov.
- **povinné riadiace orgány:** správna rada (**Stiftungsvorstand**) a audítor (**Stiftungsprüfer**).
- **ďalšie orgány:** v zakladacej listine môže zakladateľ ustanoviť aj iné orgány, ktoré slúžia účelu súkromnej nadácie (napr. poradný alebo dozorný orgán – **Beirat/Aufsichtsrat**).

Zakladateľmi môžu byť jedna alebo viacero fyzických či právnických osôb. Nadácia môže byť založená aj **závetom**, v takom prípade je zakladateľom iba jedna osoba. Ak je zakladateľov

[26]AUSTRIAN PRIVATE FOUNDATION ("PRIVATSTIFTUNG") LEGAL AND TAX str. 7. Dostupné na: https://www.aprsf.cz/wp-content/uploads/Private-Foundation-and-Trust2237963.1_CZ.pdf?utm_source

viac, **práva zakladateľa sa môžu vykonávať len spoločne** (dispozitívne právo), pričom viacerí spoluzakladatelia majú **povinnosť lojality**.

Práva zakladateľov:

Zakladatelia si môžu vyhradiť právo schvaľovať určité právne úkony, pričom je možné si vyhradiť právo **zmeny** alebo **odvolania (zrušenia)** nadácie. **Právo odvolania** je možné vyhradiť iba pre fyzické osoby a musí byť uvedené už v pôvodnej zakladacej listine. Právo na zmenu alebo odvolanie **zaniká smrťou zakladateľa**, pretože ide o vysoko osobné právo.

Je potrebné rozlišovať medzi **spoluzakladateľmi** a tzv. **podzakladateľmi**: podzakladateľstvo znamená dodatočné vloženie majetku do súkromnej nadácie po jej založení. **Podzakladatelia** teda vstupujú až neskôr – nejde o pôvodných zakladateľov, ale o osoby alebo subjekty, ktoré **dodatočne obohatia nadáciu o ďalší majetok.**

Správna rada:

Funkciou Správnej rady je každodenné riadenie nadácie a stanovený minimálny počet osôb je 3. **Požiadavky na členov sú stanovené nasledovne:** môžu byť nimi iba fyzické osoby a nemôžu to byť beneficienti, ich manželia/manželky, partneri ani príbuzní beneficienta v priamom rade alebo do tretieho stupňa pokrvnosti. Zároveň aspoň dvaja členovia musia byť občanmi krajín EÚ alebo EHP. Prvú správnu radu nadácie menuje zakladateľ. Ďalšie menovania sú určené v zakladacej listine a môžu ich vykonávať: zakladateľ, iný orgán nadácie (ak je ustanovený), samotná správna rada alebo súd.

Každý člen správnej rady **zodpovedá za zavinené porušenie povinností**. Neexistuje tu solidárna (spoločná a nerozdielna) zodpovednosť Správnej rady ako celku. Súd musí odvolať člena správnej rady na návrh iného člena rady, ak je to uvedené v zakladacej listine alebo ak existuje „dôležitý dôvod“.

Beneficienti, ich manželia/manželky, partneri a iné osoby príbuzné s beneficientom v priamom rade alebo do tretieho stupňa pokrvnosti **nesmú byť členmi správnej rady**.

Možnosti, ako beneficienti môžu napriek tomu ovplyvňovať nadáciu:

- **poradný orgán:**
  - môže byť zriadený s cieľom umožniť určitý vplyv na činnosť správnej rady;
  - členmi poradného orgánu môžu byť aj samotní beneficienti;
  - úlohou poradného orgánu je kontrolná a poradná funkcia voči správnej rade.
- **správna rada nesmie byť znížená len na výkonný orgán** – musí si zachovať rozhodovaciu a riadiacu funkciu.
- vplyv na nadáciu a na Správnu radu je možný aj vtedy, **ak je beneficient konateľom spoločnosti, ktorá je dcérskou spoločnosťou nadácie.**

Audítor nadácie:

Jedná sa o povinný riadiaci orgán, ktorý menuje existujúca dozorná rada alebo súd. Táto osoba musí byť **audítor** alebo **daňový poradca** s príslušnou kvalifikáciou, a zároveň nesmie byť beneficientom, zamestnancom súkromnej nadácie ani spoločnosti, ktorú nadácia kontroluje, a nesmie byť ani členom iného orgánu nadácie. Do lehoty **troch mesiacov** je povinný preveriť Ročnú účtovnú závierku vrátane Správy o hospodárení a vedení účtovníctva.

Dozorná rada:

Dozorná rada musí mať **minimálne troch členov** (fyzické osoby).

Prvú dozornú radu môže ustanoviť zakladateľ; následne je to už v kompetencii súdu, ktorý má zároveň právo odvolať dozornú radu ako celok, ak súkromná nadácia už dozornú radu nepotrebuje. Dozorná rada je povinná **dohliadať na riadenie a hospodárenie nadácie** prostredníctvom práva prístupu k dokumentom a práva na informácie.

Je povinné ju ustanoviť:

- ak počet zamestnancov v nadácii presiahne **300** alebo,
- ak nadácia spravuje alebo vlastní viac ako **50 % podiel** v domácich spoločnostiach/družstvách (tzv. skupina) a celkový počet zamestnancov v týchto spoločnostiach/družstvách presiahne **300**.

Dozornú radu je **možné ustanoviť aj vtedy, ak zákonné podmienky na jej povinné vytvorenie nie sú splnené.**

Investovanie majetku:

Zakladacia listina môže obsahovať parametre pre investovanie majetku nadácie a rozsah oprávnení správnej rady pri investovaní, pričom rizikový profil určuje Správna rada.

Nadácia môže byť zrušená v týchto prípadoch:

- uplynutie doby, na ktorú bola založená,
- vyhlásenie konkurzu,
- jednomyseľné rozhodnutie správnej rady (dobrovoľné alebo povinné, ak to vyžaduje zákon),
- rozhodnutie súdu o zrušení.

Prepojenie nadácie s inými oblasťami občianskeho práva:

Nadačné a dedičské právo:

- **Poručiteľ nemôže obísť nároky na povinný dedičský podiel tým, že založí nadáciu.**
- **Lehota začína plynúť až od smrti zakladateľa**, ak si zakladateľ vyhradil právo nadáciu zrušiť alebo meniť jej stanovy.

Súkromnú nadáciu možno založiť aj závetom:

- pri založení závetom nadácia získa určený majetok ako **dedič alebo odkazovník**.

- majetok venovaný nadácii sa stáva súčasťou dedičstva.
- čokoľvek, čo beneficient povinného podielu získa ako beneficient zo súkromnej nadácie na základe závetu, sa **započítava do jeho povinného podielu**.
- ak povinný podiel nie je pokrytý v plnom rozsahu, súkromná nadácia **zodpovedá po smrti zakladateľa ako dedič alebo odkazovník**. [27]

3.2.2 Početnosť súkromných nadácií v Rakúsku a ich daňové zaťaženie

Aj napriek tomu, že rakúsky **obchodný register (Firmenbuch)** zaznamenáva základné informácie o súkromných nadáciách, nešpecifikuje však ich kategórie a účel. V Rakúsku teda neexistuje jednotný verejný register pre všetky nadácie, pričom štatistiky často kombinujú viaceré právne formy, čo spôsobuje, že nie je možné stanoviť ich presné počty.

Podľa *Podrobnej hodnotiacej správy Rakúska o boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu Medzinárodného menového fondu z roku 2009*, *bolo k 1. decembru 2007 v Rakúskom obchodnom registri oficiálne zapísaných 3 028 súkromných nadácií.* [28]

V roku 2000 bolo založených približne 800 súkromných nadácií; odvtedy sa počet zakladaných nadácií znížil. Zoznam najväčších súkromných nadácií v Rakúsku je takmer identický so zoznamom najbohatších Rakúšanov.

Podľa údajov Rakúskeho parlamentu bolo k 9. máju 2025 v obchodnom registri zaregistrovaných celkovo 2 955 súkromných nadácií. [29]

Tieto súkromné nadácie majú odhadovaný celkový majetok približne vo výške 70 miliárd EUR (pričom 64 percent z toho je držaných prostredníctvom spoločností a 24 percent prostredníctvom nehnuteľností). 80 zo 100 najväčších rakúskych spoločností je kontrolovaných súkromnými nadáciami, pričom celkovo je od súkromných nadácií nepriamo závislých približne 400 000 pracovných miest. [30]

Vplyv nadácií (či už súkromných, verejno-prospešných alebo neziskových) na rakúsku spoločnosť je rôznorodý a ďalekosiahly. Podporujú rôzne projekty a iniciatívy, ktoré pomáhajú riešiť sociálne výzvy, zlepšovať vzdelávacie príležitosti, podporovať kultúrnu rozmanitosť a chrániť životné prostredie.

[27]AUSTRIAN PRIVATE FOUNDATION (“PRIVATSTIFTUNG”) LEGAL AND TAX str. 8-19. Dostupné na: https://www.aprsf.cz/wp-content/uploads/Private-Foundation-and-Trust2237963.1_CZ.pdf?utm_source
[28]Austria Detailed Assessment Report on Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism. Bod 1032. Dostupné na: https://www.elibrary.imf.org/configurable/content/journals$002f002$002f2009$002f298$002farticle-A001-en.xml?t:ac=journals%24002f002%24002f2009%24002f298%24002farticle-A001-en.xml&utm
[29]Rakúsky parlament: máj 2025: str. 1. Dostupné na: https://www.parlament.gv.at/dokument/XXVIII/SNME/390/imfname_1685492.pdf?utm
[30]The Austrian Private Foundation. Dostupné na: https://www.ifcreview.com/articles/2024/april/the-austrian-private-foundation/?utmm

Rakúske nadácie „Privatstiftung‘‘ sú zdaňované v troch krokoch:

1. **pri založení** (2,5 % vstupná daň),
2. **pri správe majetku** (25 % daň z príjmu právnických osôb + medzidaň),
3. **pri výplate beneficientom** (27,5 % zrážková daň, avšak je možné zníženie na 15 %, 10 % alebo dokonca 0 % podľa zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia). [31]

Limity rakúskeho modelu a ich relevancia pre Slovensko

Rakúsky model *Privatstiftung* má napriek svojej atraktivite aj známe limity, ktoré je potrebné brať do úvahy pri prípadnej inšpirácii pre slovenskú úpravu:

1. relatívne vysoká minimálna kapitalizácia (70 000 EUR) obmedzuje dostupnosť pre menšie MSP;
2. trojstupňové zdanenie (vstupná daň 2,5 %, medzidaň počas správy, zrážková daň pri výplate) znižuje ekonomickú efektívnosť oproti Lichtenštajnsku;
3. pravidlo nekompatibility (Unvereinbarkeit) členov rodiny beneficienta v správnej rade obmedzuje flexibilitu rodinnej správy;
4. rakúska úprava Privatstiftung je postavená na silnej väzbe na zakladateľovu vôľu; po jeho smrti sú zmeny zakladacej listiny (vrátane účelu) spravidla možné len vo výnimočných režimoch a za splnenia prísnych podmienok, čo môže znižovať flexibilitu pri zmene rodinných a majetkových pomerov;
5. rakúsky model je optimalizovaný pre väčšie majetkové štruktúry; pre mikro- a malé podniky je neprimerane komplikovaný.

Pre slovenské MSP je preto rakúsky model vhodný najmä ako **inšpirácia pre väčšie podniky**; pre menšie MSP je potrebné kombinovať prvky lichtenštajnskej a českej úpravy (nižšia kapitalizácia, menší administratívny tlak, flexibilita zmeny).

3.2 Lichtenštajnsko

3.2.1 Dynamický sektor nadácií a veľká flexibilita

Kniežatstvo sa môže pochváliť **dynamickým sektorom nadácií**, ktorý zohráva kľúčovú úlohu pri presadzovaní pozitívnych spoločenských zmien v rámci svojich hraníc aj na globálnej scéne. Od podpory vzdelávania a zdravotnej starostlivosti až po ochranu životného prostredia a zachovanie kultúrneho dedičstva sú nadácie v Lichtenštajnsku katalyzátorom pokroku a zástancami lepšieho sveta.

Nadácie majú v Lichtenštajnsku dlhú tradíciu a môžu byť štruktúrované veľmi odlišne v závislosti od požadovaného cieľa a účelu zakladateľa. **V porovnaní s inými krajinami ponúka lichtenštajnské právo veľkú flexibilitu pri štruktúrovaní nadácií** - môžu byť založené na súkromno-prospešné aj charitatívne účely, dokonca sú možné aj zmiešané formy.

[31] AUSTRIAN PRIVATE FOUNDATION (“PRIVATSTIFTUNG”) LEGAL AND TAX str. 20-29. Dostupné na: https://www.aprsf.cz/wp-content/uploads/Private-Foundation-and-Trust2237963.1_CZ.pdf?utm_source

Lichtenštajnsko je preto atraktívnym miestom pre nadácie, a to nielen z daňových dôvodov, ale aj vďaka značnej flexibilite, ktorú ponúka pri štruktúrovaní nadácií. Nadácie v Lichtenštajnsku sú oslobodené od dane z príjmov právnických osôb a dary poskytnuté nadáciám sú odpočítateľné z dane.

Zákon o nadáciách, ktorý pochádza z roku 1926, bol v roku 2009 komplexne revidovaný a dnes spolu s daňovým zákonom spĺňa všetky medzinárodné štandardy a zároveň zaručuje veľkú liberalitu a zodpovedajúcu slobodu, pokiaľ ide o štruktúru nadácie.

Pokiaľ ide o činnosti nadácie, zloženie jej správnej rady a jej uznanie ako charitatívnej nadácie, neexistujú žiadne zákonné geografické obmedzenia. Nadácia legálne založená v Lichtenštajnsku môže rozvíjať svoje aktivity z Lichtenštajnska po celom svete a bez obmedzení. Môže pôsobiť globálne bez povinnosti vykonávať minimálnu časť svojich aktivít v Lichtenštajnsku.[32]

Právo nadácií je ustanovené a definované v *§ 1 a nasl. článku 552 Lichtenštajnského zákona o osobách a spoločnostiach (ďalej len „zákon PGR“)*. [33]

***Art. 552 § 1 Abs. 1 PGR** definuje nadáciu takto:*

„[Nadácia je] právne a ekonomicky nezávislý účelový majetok (Zweckvermögen), ktorý bol zriadený jednostranným prejavom vôle zakladateľa ako právnická osoba (Verbandsperson).“

Nadácia je teda **samostatným účelovým majetkom** (jej majetok nepatrí osobne zakladateľovi, ale patrí nadácii ako právnickej osobe), je zriadená **jednostranným prejavom vôle** (zvyčajne prostredníctvom zakladacej listiny alebo poslednej vôle) a **má právne postavenie právnickej osoby s vlastnou právnou subjektivitou.**

Definovaním účelu nadácie v zakladacej listine sa určuje, či je nadácia charitatívna alebo súkromná. Prevaha sa posudzuje podľa pomeru súkromno-prospešných cieľov k charitatívnym cieľom. V prípade pochybností sa nadácia považuje za charitatívnu.

Nadácia so súkromným prospechom si v zakladacej listine stanovila účel, ktorý je úplne alebo prevažne súkromný alebo vlastný prospech. **Motívy na založenie nadácie so súkromným prospechom môžu zahŕňať plánovanie majetku alebo ochranu majetku.**

Zákon stanovuje najmä dve formy nadácií so súkromným prospechom:

- čisto rodinné nadácie alebo,
- zmiešané rodinné nadácie.

[32]Facts on Foundations in Liechtenstein. Dostupné na: https://www.fundraiso.com/en/page/foundations-liechtenstein?utm

[33]Lichtenštajnský zákon o osobách a spoločnostiach (PGR): čl. 552 § 1 a nasl. Dostupné na: https://www.gesetze.li/konso/1926.004?utm

Majetok čisto rodinnej nadácie slúži výlučne na pokrytie nákladov členov jednej alebo viacerých rodín alebo podobných rodinných záujmov. Zmiešané rodinné nadácie majú aj ďalší účel, napríklad podporu určitých charitatívnych inštitúcií.

Do obchodného registra sú povinné zapísať sa iba charitatívne nadácie a nadácie, ktoré vykonávajú obchodnú činnosť na základe osobitných predpisov. Všetky ostatné súkromno-prospešné nadácie nemusia byť zapísané do obchodného registra; môžu sa však dobrovoľne zaregistrovať do obchodného registra. [34]

Charitatívne nadácie podliehajú povinnému dohľadu zo strany Lichtenštajnského úradu pre dohľad nad nadáciami (STIFA),[35] ktorý zabezpečuje, aby sa majetok nadácie spravoval a využíval v súlade s určeným účelom. Súkromno-prospešné nadácie vo všeobecnosti nepodliehajú dohľadu STIFA, avšak môžu sa dobrovoľne podriadiť dohľadu STIFA, ak to je ustanovené v ich zakladacej listine. [36]

Nadácia môže byť v Lichtenštajnsku založená s minimálnym kapitálom 30 000 CHF/ EUR/ USD. Pri založení nadácie zakladateľ prevedie časť svojho súkromného majetku, ktorý potom tvorí majetok nadácie. **Majetok potom patrí nadácii, a preto je nezávislým majetkom.**

Zakladateľ si však ponecháva určité práva, ako napríklad možnosť zrušiť nadáciu alebo zmeniť určité aspekty zakladacích dokumentov (napr. Stanovy). Aby však zakladateľ mohol tieto možnosti využiť, musia byť splnené určité podmienky. [37]

3.3.2. Výhody nadácie v Lichtenštajnsku

- Lichtenštajnské nadačné právo priznáva zakladateľom a oprávneným osobám rozsiahle práva vplyvu,
- Rodinná nadácia môže použiť až 49 % svojho výnosu na charitatívne účely,
- Rodinnú nadáciu je možné založiť do 1 týždňa, bez potreby notára či štátnych orgánov,
- Pri založení nadácie je potrebný minimálny kapitál 30 000 CHF/ EUR/ USD, pričom v porovnaní s inými krajinami ide o relatívnu malú sumu. Neskoršie investície alebo dary nemajú vplyv na tento kapitál,
- Sadzba dane z príjmu právnických osôb je 12,5 %,
- V Lichtenštajnsku neexistuje daň z dedičstva a darovania, rovnako ani daň z kapitálových výnosov, čo je atraktívne najmä pre rodinné štruktúry, ktoré chcú zabezpečiť prenos majetku medzi generáciami bez zbytočného daňového bremena,
- Zdaňujú sa iba príjmy, ktoré nadácia vytvorí priamo v Lichtenštajnsku,

[34]Lichtenštajnský úrad pre dohľad nad nadáciami STIFA. Dostupné na: https://www.stifa.li/establishment-of-a-foundation/?utm

[35] STIFA je úrad **Ministerstva spravodlivosti Lichtenštajnska**, ktorý zodpovedá za **dohľad nad nadáciami**(charitatívnymi i dobrovoľne dozorovanými súkromnými) a vedie štatistiku, registráciu, a dohľad nad ich činnosťou podľa zákona PGR.

[36]Private or charitable foundation in Liechtenstein – an overview. Dostupné na: https://www.isp.law/en/private-or-charitable-foundation-an-overview/?utm

[37]Facts on Foundations in Liechtenstein: https://www.fundraiso.com/en/page/foundations-liechtenstein?utm

- Prísne oddelenie majetku nadácie od majetku zakladateľa znamená, že majetok nadácie je chránený pred vonkajšími vplyvmi.[38]

3.3.3 Početnosť nadácií v Lichtenštajnsku

Počet nadácií je prísne monitorovaný prostredníctvom úradu STIFA (patrí priamo pod Ministerstvo spravodlivosti Lichtenštajnska**)**, ktorý zodpovedá za dohľad nad nadáciami (charitatívnymi i dobrovoľne dozorovanými súkromnými) a vedie štatistiku, registráciu a dohľad nad ich činnosťou podľa zákona PGR.

K 31. decembru 2024 bolo v obchodnom registri v Lichtenštajnskom kniežatstve zapísaných 1780 nadácií. Z nich bolo 1398 zapísaných ako charitatívnych. Neregistrovaných nadácií bolo 7386 (pričom neregistrované nadácie sú najmä rodinné nadácie).

Celkový počet neregistrovaných nadácií v posledných rokoch prudko klesol. Na porovnanie napríklad v roku 2014 to bolo niečo viac ako 20 000 neregistrovaných nadácií, pričom počet charitatívnych nadácií zostal relatívne konštantný, viď štatistiky.

Presné údaje k 21.12.2024:

- neregistrované nadácie: 7 386
- registrované nadácie: 1 780
- nové registrácie: 66
- charitatívne nadácie: 1 398
- právnické subjekty: 23 308 [39]

Tab. č. 3*:* **Porovnanie súkromnej nadácie v Lichtenštajnsku s Rakúskou súkromnou nadáciou**

Aspekt	Lichtenštajnsko	Rakúsko
Právny základ	Čl. 552 a nasl. zákona o osobách a spoločnostiach (PGR)	Zákon o súkromných nadáciách (Privatstiftungsgesetz)
Typy nadácií	Súkromné (necharitatívne) a verejnoprospešné (charitatívne)	Iba súkromné (možné s filantropickým účelom)
Založenie	Jednostranným právnym aktom zakladateľa	Zakladateľskou listinou cez notára
Minimálny vklad	30 000 CHF/EUR/USD	70 000 EUR
Registrácia	Povinná len pre charitatívne alebo komerčne aktívne nadácie	Povinná pre všetky súkromné nadácie
Dohľad	Iba pri charitatívnych nadáciách alebo dobrovoľne	Všetky podliehajú štatutárnemu dohľadu a auditu
Transparentnosť	Nízka (neregistrované nadácie nie sú veľmi verejné)	Vyššia (zverejnenie v Obchodnom registri)
Flexibilita správy	Veľmi vysoká – zakladateľ si môže vyhradiť rozsiahle práva	Obmedzenejšia – vyžaduje štruktúru so Správnou radou nadácie

[38]The Liechtenstein Foundation – an instrument for international asset management, asset protection and asset succession planning. Dostupné na: https://www.liechtenstein-foundation.eu/

[39]Lichtenštajnský úrad pre dohľad nad nadáciami STIFA. Dostupné na: https://www.stifa.li/facts-figures/

Daňový režim	Výhodný – nízka ročná daň, výnimky pre charitu	Zdanenie pri vstupe, výnose aj výplate
Typické využitie	Ochrana majetku, dedičské plánovanie, súkromné účely	Majetkové štruktúry, podnikateľské vlastníctvo, filantropia
Počet nadácií (2024)	9 166 k 31. 12. 2024 (1 780 registrovaných + 7 386 neregistrovaných; z registrovaných 1 398 charitatívnych	Cca 3 000

Zdroj: vlastné spracovanie

Zhrnutie:

Lichtenštajnské nadácie sú známe svojou vysokou **flexibilitou**, **diskrétnosťou** a **výhodným daňovým režimom**. Väčšina súkromných nadácií nie je registrovaná verejne, čo poskytuje vysokú mieru súkromia. Zakladateľ má možnosť si vyhradiť rozsiahle práva, vrátane zmeny účelu nadácie či jej zrušenia. Dohľad je povinný len pre charitatívne nadácie, inak môže byť dobrovoľný. Tieto nadácie sa často využívajú na **ochranu majetku, dedičské plánovanie alebo rodinné účely**.

Rakúske „Privatstiftungy“ sú **prísnejšie regulované**, s povinnou registráciou, štruktúrovaným vedením (napr. Správna rada) a **vyšším daňovým zaťažením**. Sú vhodné pre **filantropiu**, ale aj **vlastnícke štruktúry firiem**. Transparentnosť je vyššia a všetky nadácie podliehajú štandardnému auditu. Zakladateľ má určitý vplyv, ale výrazne menej slobody ako v Lichtenštajnsku.

Limity lichtenštajnského modelu a ich relevancia pre Slovensko

Lichtenštajnský model je síce z hľadiska flexibility mimoriadne atraktívny, no má aj historicky rizikové črty. Lichtenštajnsko bolo v minulosti kritizované OECD a EÚ pre nedostatočnú transparentnosť a zaradzované na zoznamy nespolupracujúcich jurisdikcií. Väčšina rodinných nadácií zostáva aj dnes neregistrovaných (k 31. 12. 2024: 7 386 neregistrovaných vs. 1 780 registrovaných), čo síce zvyšuje súkromie, no môže pôsobiť reputačne rizikovo pre subjekty v EÚ.

Pre Slovensko je preto relevantná **koncepčná inšpirácia** (flexibilita, nižšia minimálna kapitalizácia, rýchle založenie), nie však preberanie modelu diskrétnosti - slovenská úprava by mala od začiatku zodpovedať transparentnostnému štandardu nariadenia (EÚ) 2024/1624 a smernice (EÚ) 2024/1640

Súhrnné porovnanie referenčných jurisdikcií a návrhu pre SR

Nasledujúci prehľad porovnáva kľúčové atribúty referenčných jurisdikcií (Lichtenštajnsko, Rakúsko, Česká republika) s navrhovanou slovenskou úpravou z poslaneckého návrhu z apríla 2023 [neprijatý]:

Aspekt	Lichtenštajnsko	Rakúsko	Česká republika	SR (návrh 2023, neprijatý)
Právny základ	Čl. 552 a nasl. PGR (1926/2009)	Privatstiftungsgesetz (BGBl. 694/1993)	§ 306–§ 401 zák. č. 89/2012 Sb. (nadácie, nadačné fondy); § 1448–§ 1474 (zverenský fond)	Návrh novely zák. č. 34/2002 Z. z. z apríla 2023
Povaha inštitútu	Právnická osoba (nadácia)	Právnická osoba (súkr. nadácia)	PO (nadácia, nadačný fond) + účelový majetok bez PO (zverenský fond)	Právnická osoba (súkromná nadácia)
Minimálny vklad	30 000 CHF/EUR/USD	70 000 EUR	500 000 Kč (nadácia); bez minima (nadačný fond, zverenský fond)	Bez zákonného minima (navrhované)
Registrácia	Povinná len pre charitatívne a komerčne aktívne	Povinná pre všetky súkromné nadácie	Povinná (verejný register); zverenský fond v neverejnej evidencii	Povinná (navrhované)
Dohľad	Dobrovoľný pri rodinných	Štatutárny dohľad + audit	Súdny dohľad	Ministerstvo vnútra SR + dozorná rada/revízor (navrhované)
Zdanenie pri vstupe	Bez vstupnej dane	2,5 % vstupná daň	Bez vstupnej dane	Bez dane (navrhované)
Zdanenie správy	12,5 % z domácich príjmov	25 % CIT + medzidaň	Bežný CIT	Bežný CIT (navrhované)
Zdanenie výplaty	Bez dane z dedičstva/darov	27,5 % zrážková daň	Dividendový režim (s úľavami)	Dividendový režim (navrhované)
Počet (k 31. 12. 2024)	9 166 spolu (1 780 reg. + 7 386 nereg.)	2 955 (k 9. 5. 2025)	cca 6 000 zverenských fondov (2014–2024)	-
Typické využitie	Ochrana majetku, dedenie, diskrétnosť	Vlastnícke štruktúry firiem, filantropia	Rodinné usporiadanie, nástupníctvo	Rodinné usporiadanie, nástupníctvo (navrhované)

4 Meranie vplyvu regulácie

Cieľom tejto kapitoly je posúdiť, aké konkrétne dopady by malo zavedenie právnej úpravy správy cudzieho majetku – v podobe súkromnej nadácie alebo nadačného fondu – na rôzne veľkostné kategórie podnikov pôsobiacich na Slovensku. Meranie vplyvu regulácie je realizované prostredníctvom troch modelových príkladov mikropodniku, malého podniku a stredného podniku, ktoré reprezentujú typické situácie.

Každý modelový príklad obsahuje stručný profil podnikateľského subjektu, popis aktuálneho stavu **bez navrhovanej regulácie** (vrátane identifikácie konkrétnych rizík a nákladov), opis situácie **so zavedenou reguláciou** a záverečné porovnanie vplyvu v podobe prehľadnej tabuľky. Kapitola je uzavretá súhrnnou tabuľkou dopadu regulácie pre všetky tri veľkostné kategórie.

Veľkostné kategórie podnikov vychádzajú z definície zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v spojení s prílohou I nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014.[40]

Daňový rámec súkromnej nadácie podľa návrhu novely zákona č. 34/2002 Z. z. (2023)[41]
Modelové príklady v tejto kapitole pracujú s daňovým režimom, ktorý navrhovala neprijatá novela z roku 2023 a ktorý vychádza z bežnej daňovej úpravy pre právnické osoby. Tento rámec je relevantný aj pre budúcu reguláciu, keďže odborná diskusia ho považuje za štandardný a primeraný.
Príspevky a dary do súkromnej nadácie: nepodliehajú zdaneniu na úrovni súkromnej nadácie.
Príjmy súkromnej nadácie: zdaňované ako u bežného daňovníka dane z príjmov právnickej osoby (sadzba 21 %).
Plnenia zo zisku beneficientovi (fyzická osoba): zrážková daň rovnako ako pri dividendách z obchodnej spoločnosti.
Bezodplatné plnenia (nie zo zisku – napr. užívanie nehnuteľnosti, bezodplatne darovanie nehnuteľnosti, úhrada nákladov): nie sú predmetom dane z príjmov fyzickej osoby – daňový režim darovania.
Minimálny príspevok pri zakladaní súkromnej nadácie: symbolický 1 EUR (bez povinnosti tvorby nadačného imania). Umožňuje prístup k inštitútu najširšiemu okruhu zakladateľov.

[40] Mikropodnik zamestnáva menej ako 10 osôb s ročným obratom nepresahujúcim 2 mil. EUR, malý podnik menej ako 50 osôb s obratom do 10 mil. EUR a stredný podnik menej ako 250 osôb s obratom do 50 mil. EUR.

[41] Dôvodová správa k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách (návrh poslancov NR SR Andrejuvová, Svrček, apríl 2023), Čl. VI (zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov): daňový režim súkromnej nadácie. Dostupné na: https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=528207

Predmet majetku súkromnej nadácie: všetko, čo môže byť predmetom súkromnoprávnych vzťahov – nehnuteľnosti, hnuteľné veci, zbierky, šperky, kryptomeny, cenné papiere, obchodné podiely a iné.

4.1 Metodologický rámec

Meranie vplyvu regulácie (RIA – Regulatory Impact Assessment) je metodologický nástroj, ktorý umožňuje systematicky posudzovať dopady navrhovaných legislatívnych zmien. Test MSP sa zameriava predovšetkým na porovnanie dvoch scenárov:

- **Scenár A –** súčasný stav bez regulácie (status quo): absencia domácich inštitútov súkromnej nadácie alebo nadačného fondu v slovenskom právnom poriadku, nútená závislosť na zahraničných riešeniach alebo dedičskom práve.
- **Scenár B –** stav s navrhovanou reguláciou: zavedenie inštitútu súkromnej nadácie alebo nadačného fondu do slovenského právneho poriadku, čo umožní efektívnu správu majetku na súkromné účely.

V rámci každého modelového príkladu sú analyzované tieto oblasti vplyvu:

- Právna bezpečnosť a predvídateľnosť právneho prostredia
- Ekonomické náklady – jednorazové (transakčné) a opakované (správa a administratíva)
- Riziká pre kontinuitu podnikania a zachovanie hodnoty majetku
- Daňové a odvodové dopady na podnikateľa a štát
- Administratívna záťaž a čerpanie služieb domáceho poradenského trhu.

Pre každý modelový príklad je indikovaný tzv. **regulačný zisk** – rozdiel medzi stavom bez regulácie a so zavedením regulácie, a to v kvalitatívnej aj kvantitatívnej rovine. Číselné hodnoty uvedené v modelových príkladoch predstavujú typické odhady vychádzajúce z dostupných dát o českom zvereneckom fonde a rakúskej Privatstiftung, z konzultácií s advokátmi a z analýzy trhu poradenských služieb na Slovensku.

4.2 Modelový príklad č. 1 – Mikropodnik

4.2.1 Profil podniku

Tab. č. 4*:* **Profil mikropodniku – modelový príklad č. 1**

Charakteristika	Popis
Podnikateľ	Pani Kováčová, 61 rokov, majiteľka malej rodinnej pekárne
Právna forma	Živnosť (fyzická osoba – SZČO), bez zamestnancov
Počet zamestnancov	0 (výpomoc manžela a dcéry – bez pracovnej zmluvy)
Ročný obrat	cca 120 000 EUR

Majetok celkom	cca 480 000 EUR
Štruktúra majetku	Rodinný dom (310 000 EUR) | Prevádzka pekárne – nebyt. priestor (90 000 EUR) | Stroje a zariadenia (40 000 EUR) | Úspory a investície (40 000 EUR)
Rodinná situácia	Vydatá, 2 deti: dcéra Zuzana (35 r.) aktívne pomáha v pekárni, syn Martin (32 r.) pracuje v zahraničí a o podnik záujem nemá
Zámer zakladateľky	Zabezpečiť pokračovanie pekárne pod správou dcéry Zuzany, synovi poskytnúť spravodlivé finančné plnenie, avšak bez možnosti blokovať prevádzku alebo predať majetok

Zdroj: vlastné spracovanie

4.2.2 Scenár A – Súčasný stav bez regulácie

Podľa platného slovenského Občianskeho zákonníka **nemá pani Kováčová k dispozícii žiadny právny nástroj**, ktorý by jej umožnil vopred a právne záväzne stanoviť podmienky správy a odovzdania majetku. Jedinou dostupnou možnosťou je závet, avšak ten má v aktuálne platnom[42] slovenskom práve zásadné obmedzenia.

Pri dedení zo závetu platí ustanovenie § 479 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa plnoletým potomkom musí dostať aspoň toľko, koľko robí jedna polovica ich dedičského podielu zo zákona. Ak by pani Kováčová odkázala celý majetok dcére Zuzane, syn Martin by mal právo napadnúť závet a domáhať sa svojho povinného podielu. Akékoľvek podmienky pripojené k závetu – napríklad podmienka pokračovania v podnikaní – nemajú podľa § 478 OZ právne následky.

V praxi to znamená nasledovné **rizikové scenáre**:

- **riziko paralyzácie podnikania:** Dedičské konanie môže trvať v priemere 12 – 24 mesiacov (pri spornom dedičstve aj dlhšie, a niekoľko rokov). Po smrti pani Kováčovej živnosť automaticky zaniká a musí byť ukončená alebo prevedená, čo ohrozuje kontinuitu prevádzky pekárne;
- **riziko predaja prevádzky:** Syn Martin môže ako spoluvlastník požadovať vyplatenie svojho dedičského podielu, čo by dcéru Zuzanu prinútilo pekáreň predať – hoci to nie je zámer jej matky;
- **finančné náklady dedičského konania:** Poplatky za notársku odmenu, súdne poplatky a advokátsku pomoc pri spornom dedičstve môžu dosiahnuť 5 000 – 20 000 EUR;
- **odliv na zahraničné riešenia:** Ak pani Kováčová vyhľadá odborné poradenstvo, bude jej odporúčaná česká štruktúra (zverenecký fond alebo nadačný fond). Náklady na jej zriadenie a správu sú odhadované na 8 000 – 15 000 EUR jednorazovo a 2 000 – 4 000 EUR ročne, pričom tieto prostriedky sú transferované do českej ekonomiky;

[42] Test MSP nerozoberá závet z hľadiska pripravovaných zmien.

- **strata hodnoty živnostenského oprávnenia:** Živnosť je viazaná na osobu podnikateľa a nezdedí sa priamo. Dcéra Zuzana musí požiadať o vlastné živnostenské oprávnenie, čo môže spôsobiť výpadok príjmov.

4.2.3 Scenár B – Stav so zavedenou reguláciou

Po zavedení inštitútu súkromnej nadácie (nadačného fondu) do slovenského právneho poriadku by pani Kováčová mohla **za svojho života** vyčleniť majetok pekárne (nebytový priestor, stroje, zariadenia) do súkromnej nadácie a v nadačnej listine notársky záväzne určiť:

- správcom nadácie sa stane dcéra Zuzana s plnou prevádzkovateľskou zodpovednosťou za pekáreň;
- synovi Martinovi bude z výnosov pekárne každoročne vyplatená pravidelná renta (napr. 20 % z čistého zisku), bez nároku na spoluvlastníctvo prevádzky;
- prevádzka pekárne nesmie byť predaná bez súhlasu oboch detí alebo v odôvodnenom prípade bez rozhodnutia súdu;
- majetok vložený do nadácie nebude predmetom dedičského konania, čím sa eliminujú náklady aj zdĺhavosť dedičského procesu.

Výsledkom je, že pani Kováčová si zabezpečí **právne záväzné splnenie svojich prianí** aj po svojej smrti, dcéra Zuzana bude môcť nerušene prevádzkovať pekáreň a syn Martin dostane spravodlivý ekonomický podiel bez možnosti blokovať chod podniku. Celý proces prebehne v rámci slovenského právneho poriadku, za asistencie slovenského notára a advokáta. Nadácia bude vo svojom názve povinne obsahovať označenie súkromná nadácia, čím bude jasne odlíšená od verejnoprospešných nadácií, a pri registrácii uvedie konečných užívateľov výhod (KUV) - čím sa zabezpečí súlad s AML predpismi pri plnom rešpektovaní súkromia.

4.2.4 Porovnanie scenárov – Mikropodnik

Tab. č. 5**: Porovnanie scenárov pre mikropodnik**

Oblasť vplyvu	Scenár A (bez regulácie)	Scenár B (s reguláciou)
Právna možnosť podmienok správy	Neexistuje – podmienky v závete sú právne neúčinné	Plne k dispozícii – notársky záväzný štatút nadácie
Trvanie odovzdania majetku	12 – 24 mesiacov dedičského konania (sporné aj niekoľko rokov)	Plynulé odovzdanie bez prerušenia – nadácia trvá kontinuálne
Jednorazové odhadované náklady	5 000 – 20 000 EUR (notár, advokát, súd pri sporovom konaní)	2 000 – 4 500 EUR (notár, advokát, registrácia nadácie v SR)
Ročné odhadované prevádzkové náklady	0 EUR (ale vysoké skryté riziko sporu) + 2 000 – 4 000 EUR ak cudzí fond	1 000 – 2 000 EUR (účtovníctvo, správa nadácie)
Riziko predaja prevádzky	Vysoké – Martin môže požadovať vyplatenie podielu	Minimálne – predaj blokovaný štatútom nadácie
Daňové výnosy pre SR	Čiastočne; ak cudzí fond, daňové odvody plynú do zahraničia	Plne v SR – daň z príjmov správcu, notárske poplatky, DPH poradcov

Využitie slovenských poradcov	Minimálne – cudzí advokát a notár	Plné – slovenský advokát, notár, účtovník

Zdroj: vlastné spracovanie

4.3 Modelový príklad č. 2 – Malý podnik

4.3.1 Profil podniku

Tab. č. 6**: Profil malého podniku – modelový príklad č. 2**

Charakteristika	Popis
Podnikatelia	Manželia Novákovci, obaja 58 rokov
Obchodná spoločnosť	NOVÁK STAV, s.r.o. – realizácia stavebných prác a rekonštrukcií
Právna forma	Spoločnosť s ručením obmedzeným (s.r.o.) – 50/50 vlastníctvo manželov
Počet zamestnancov	18 zamestnancov
Ročný obrat	cca 2 800 000 EUR
Majetok celkom	cca 2 100 000 EUR
Štruktúra majetku	Obchodný podiel v s.r.o. – znalecký posudok ocenený na 1 400 000 EUR | Rodinný dom (480 000 EUR) | Rekreačná nehnuteľnosť (220 000 EUR)
Rodinná situácia	3 deti: Tomáš (34 r.) – konateľ s.r.o., aktívne riadi firmu; Petra (31 r.) – pracuje mimo SR, o firmu záujem nemá; Lukáš (28 r.) – zamestnaný v inej spoločnosti, uvažuje o vstupe do firmy
Zámer zakladateľov	Zachovať firmu ako celok pod vedením Tomáša, ostatným deťom zabezpečiť pravidelné finančné plnenie, predísť roztrieštenu podielov a zablokovaniu firmy

Zdroj: vlastné spracovanie

4.3.2 Scenár A – Súčasný stav bez regulácie

Rodinná firma NOVÁK STAV, s.r.o. čelí typickému problému slovenských rodinných podnikov: pri absencii vhodného právneho nástroja dôjde po smrti oboch manželov k dedeniu obchodných podielov v pomere zákonného dedenia. Medzinárodné skúsenosti zároveň ukazujú, že až 75 % rodín stráca rodinné bohatstvo v priebehu troch generácií – pričom v 90 % prípadov nie je príčinou zlé finančné plánovanie, ale chýbajúca komunikácia a absencia záväzných pravidiel správy majetku, na ktoré by sa mohli všetky generácie spoľahnúť.[43] Pri troch deťoch s rôznymi záujmami povedie situácia k nasledujúcej situácii:

- **roztrieštenie vlastníctva:** tri osoby s rôznymi záujmami sa stávajú spoluvlastníkmi firmy. Petra žijúca v zahraničí a Lukáš nemusí rešpektovať Tomášovo vedenie, čo komplikuje rozhodovanie valného zhromaždenia;

[43] Príručka pre zakladateľov, beneficientov a správcov svěřenských fondov. Praha, 2023, s. 14: „Studie přitom ukazují, že až 75 % bohatých rodin ztrácí své bohatství během tří generací a že 90 % těchto ztrát lze připsat špatné komunikaci uvnitř rodiny spíše než špatnému finančnímu plánování.“

- **paralýza riadenia firmy:** kým prebieha dedičské konanie (trvajúce spravidla 12 – 24 mesiacov, môže však trvať aj niekoľko rokov), konateľ Tomáš nemá istotu vo vlastníckej štruktúre. Bez platného uznesenia valného zhromaždenia nemožno prijímať dôležité obchodné rozhodnutia – napr. schváliť úver, uzavrieť väčšiu zákazku, podpísať zmluvu o dielo;
- **hrozba predaja firmy:** petra, ktorá o firmu záujem nemá, môže požadovať odkúpenie svojho podielu (1/3 z 1 400 000 EUR = cca 467 000 EUR), čo je pre Tomáša v krátkodobom horizonte nesplniteľné. Firma by mohla byť nútená hľadať externého investora alebo pristúpiť k predaju;
- **výpadok príjmov a daní:** paralyzácia firmy po dobu dedičského konania môže spôsobiť výpadok tržieb. Pri 18 zamestnancoch je v ohrození výplata miezd, platby odvodov a daní, a plnenie dodávateľsko-odberateľských záväzkov;
- **náklady na zahraničnú štruktúru:** poradcovia manželov Novákovcov im odporučia zriadenie českého zvereneckého fondu alebo nadačného fondu. Náklady na zriadenie sú odhadované na 12 000 – 25 000 EUR, ročná správa cca 4 000 – 8 000 EUR, pričom všetky tieto prostriedky odchádzajú mimo Slovenska;
- **právna neistota cezhraničnej štruktúry:** slovenský správca dane môže spochybniť daňové postavenie českého zvereneckého fondu, ktorý vlastní slovenský obchodný podiel. Navyše, keďže slovenské kolízne normy sa riadia zásadou *lex rei sitae* (právo miesta, kde sa vec nachádza), slovenské inštitúcie – ako kataster nehnuteľností či centrálny depozitár – odmietajú platne zapísať zahraničný zverenecký fond ako vlastníka slovenského majetku (najmä z dôvodu, že nikto majetok vo zvereneckom fonde nevlastní).[44] Neexistencia domácej právnej úpravy tak vytvára právnu slepotu s vážnymi praktickými dôsledkami.

4.3.3 Scenár B – Stav so zavedenou reguláciou

Manželia Novákovci by po zavedení inštitútu súkromnej nadácie do slovenského právneho poriadku mohli zriadiť **rodinnú nadáciu (súkromnú nadáciu)**, do ktorej by vložili 100 % obchodného podielu v NOVÁK STAV, s.r.o. Nadácia by prevzala úlohu holdingového vlastníka. Štatút nadácie by stanovil:

- Tomáš zostáva konateľom dcérskej spoločnosti s.r.o. a má plnú prevádzkovú zodpovednosť za firmu.
- Správna rada nadácie (napr. zložená z Tomáša a externého dôverníka) rozhoduje o strategických otázkach – rozdeľovaní zisku, väčších investíciách a prípadnom predaji.

[44] CSACH, K., HAVEL, B. Svěřenský (zverenecký) fond podľa českého práva a jeho účinky na Slovensku. Legalis.sk – Právny portál. Záver: *„nie je možné vecnoprávne priradiť predmet právnych vzťahov nachádzajúci sa na Slovensku do českého zvereneckého fondu“.* Dostupné na: https://www.legalis.sk. Pozri tiež: CSACH, K., HAVEL, B. Slovakia: private foundations and trust-like institutes in Slovakia. Trusts & Trustees. 2024, roč. 10, č. 6, s. 1–4. DOI: 10.1093/tandt/ttae039.

- Petra a Lukáš sú beneficientmi nadácie a majú nárok na každoročnú rentu zodpovedajúcu 30 % čistého zisku firmy (napr. po 15 % pre každého). Nemajú právo zasahovať do prevádzkového riadenia.
- Firma nesmie byť predaná bez súhlasu správnej rady nadácie, čím je chránená pred nedobrovoľným rozpadom.
- Majetok vložený do nadácie nie je predmetom dedičského konania, dedičské konanie prebieha len vo vzťahu k majetku mimo nadácie (rodinný dom, rekreačná nehnuteľnosť).

Tento model prináša **právnu istotu, kontinuitu podnikania a spravodlivé finančné zabezpečenie všetkých detí** bez ohrozenia chodu firmy. Zároveň celý proces prebehne pod slovenským právom, s využitím slovenských notárskych, advokátskych a účtovných služieb.

4.3.4 Porovnanie scenárov – Malý podnik

Tab. č. 7: **Porovnanie scenárov pre malý podnik**

Oblasť vplyvu	Scenár A (bez regulácie)	Scenár B (s reguláciou)
Zachovanie firmy ako celku	Vážne ohrozené – hrozba predaja pri žiadosti Petry o vyplatenie podielu	Garantované – štatút nadácie zakazuje predaj bez súhlasu správnej rady
Riadenie firmy počas dedičského konania	Paralyzované – valné zhromaždenie nemôže rozhodovať 12–24 mesiacov	Nepretržité – nadácia ako vlastník existuje kontinuálne, Tomáš riadi ďalej
Ohrozenie zamestnanosti	Vysoké – 18 pracovných miest v ohrození pri paralýze firmy	Minimálne – firma funguje bez prerušenia
Jednorazové náklady na štruktúru	12 000 – 25 000 EUR (cudzí fond) + právna neistota	5 000 – 10 000 EUR (SR: notár, advokát, registrácia) – úspora 50–70 %
Ročná správa štruktúry	4 000 – 8 000 EUR (cudzí správca, cudzí advokát, cudzia účtovná firma)	2 000 – 4 000 EUR (slovenský správca, advokát, účtovník)
Daňové výnosy pre SR	Čiastočné – daňové odvody zo zisku firmy áno, ale poradenstvo v zahraničí	Úplné – všetky služby a daňové odvody z poradenstva v SR
Rodinné konflikty	Pravdepodobné – nerovnaké záujmy troch dedičov s priamymi právami	Minimalizované – jasné pravidlá štatútu eliminujú priestor pre spory
Právna istota daňového postavenia	Nízka – cudzí fond pod slovenskou daňovou správou je nejasný	Vysoká – jasná domáca právna úprava, zrozumiteľný daňový režim

Zdroj: vlastné spracovanie

4.4 Modelový príklad č. 3 – Stredný podnik

4.4.1 Profil podniku

Tab. č. 8: **Profil stredného podniku – modelový príklad č. 3**

Charakteristika	Popis
Podnikateľ	Pán Horváth, 67 rokov, zakladateľ a väčšinový akcionár
Obchodná spoločnosť	HORVÁTH TECH, a.s. – výroba a distribúcia priemyselných komponentov
Právna forma	Akciová spoločnosť (a.s.) – Horváth vlastní 80 % akcií, 20 % má externý investor
Počet zamestnancov	135 zamestnancov
Ročný obrat	cca 18 500 000 EUR
Majetok celkom	cca 12 800 000 EUR
Štruktúra majetku	Akcie HORVÁTH TECH a.s. (80 % = znalecký posudok (8 200 000 EUR) | Priemyselný areál (2 100 000 EUR) | Investičné portfólio (1 500 000 EUR) | Ostatný majetok (1 000 000 EUR)
Rodinná situácia	2 deti: syn Dávid (41 r.) – generálny riaditeľ a.s.; dcéra Alžbeta (38 r.) – pôsobí v neziskovom sektore, o riadenie firmy záujem nemá
Súčasný stav	Horváth má zriadený český zverenecký fond, do ktorého previedol 60 % akcií; zvyšných 20 % je stále v jeho priamom vlastníctve. Štruktúra bola zriadená v roku 2022 s nákladmi cca 35 000 EUR.
Zámer zakladateľa	Presunúť celú štruktúru pod slovenské právo, eliminovať právnu neistotu cezhraničného usporiadania, zabezpečiť Dávidovi stabilné riadenie, Alžbete pravidelné plnenie zo zisku

Zdroj: vlastné spracovanie

4.4.2 Scenár A – Súčasný stav bez regulácie

Pán Horváth patrí medzi tú časť slovenských podnikateľov, ktorá **problém riešenia správy majetku aktívne riešila** – avšak z núdze s využitím zahraničného právneho nástroja. Zriadenie českého zvereneckého fondu mu síce čiastočne vyriešilo otázku odovzdania firmy, no prináša rad závažných problémov:

- **právna neistota:** slovenský zákon o dani z príjmov a Obchodný zákonník nepoznajú inštitút zvereneckého fondu. Obáva sa ako sa k tejto štruktúre postavia slovenské orgány a správca dane. Slovenský správca dane pri kontrole musí posudzovať zahraničnú štruktúru analogicky, bez jasnej zákonnej opory, čo vytvára riziko domerania dane alebo sankcie;
- **vysoké transakčné náklady:** zriadenie českého zvereneckého fondu stálo cca 35 000 EUR (právne služby, notárske zápisnice, registrácia, daňové poradenstvo v dvoch krajinách). Ročné náklady na správu fondu a koordináciu slovensko-českej právnej a daňovej agendy sú odhadované na 10 000 – 18 000 EUR;

- **odliv odborných kapacít a financií:** právne a daňové poradenstvo k štruktúre zabezpečujú primárne česká advokátska kancelária a český správca zvereneckého fondu. Slovensko prichádza o príjmy z týchto profesionálnych služieb a súvisiacich daní a odvodov;
- **komplikácie pri bankových vzťahoch:** slovenské banky a obchodní partneri nemajú skúsenosť s cezhraničnými trustovými štruktúrami. Identifikácia skutočného vlastníka (beneficial owner) v súlade s AML predpismi je komplikovanejšia, čo môže spomaľovať bankové úkony a obchodné transakcie;
- **nemožnosť celistvého riešenia:** zvyšných 20 % akcií v priamom vlastníctve pána Horvátha nie je možné elegantne integrovať do českého fondu bez ďalších administratívnych a daňových komplikácií. Chýba mu jednotný, prehľadný slovenský rámec, do ktorého by mohol zahrnúť všetok majetok.

4.4.3 Scenár B – Stav so zavedenou reguláciou

Po zavedení inštitútu súkromnej nadácie do slovenského právneho poriadku by Ing. Horváth mohol **presunúť celú štruktúru pod slovenské právo**. Zriadil by **Rodinnú nadáciu Horváth** (súkromnú nadáciu) so sídlom v SR, do ktorej by vložil 80 % akcií HORVÁTH TECH, a.s. Rodinná nadácia by fungovala ako:

- **stabilný rodinný holding:** nadácia ako právnická osoba vlastní akcie a.s. a vykonáva práva väčšinového akcionára. Dávid ako generálny riaditeľ riadi firmu operatívne;
- **správna rada nadácie:** zložená z Dávida a dvoch nezávislých odborníkov; rozhoduje o strategických otázkach vrátane rozdelenia zisku;
- **beneficienti:** Dávid dostáva riaditeľskú odmenu z a.s.; Alžbeta je beneficientkou nadácie s právom na 25 % ročného čistého zisku vo forme nadačného plnenia;
- **jasný daňový rámec:** dividendy z a.s. do nadácie môžu byť za splnenia podmienok oslobodené od zrážkovej dane; plnenie Alžbete bude zdanené podľa slovenských pravidiel – jasne a predvídateľne;
- **slovenský poradenský tím:** správu nadácie zabezpečuje slovenský advokát, účtovník a notár; daňová agenda zostáva výlučne pod slovenskou jurisdikciou.

Ing. Horváth by so zavedenou slovenskou reguláciou **ušetril odhadom 20 000 – 30 000 EUR na jednorazových transakčných nákladoch** (oproti zriadeniu českého fondu) a 6 000 – 10 000 EUR ročne na správe štruktúry, pričom celá agenda by zostala pod slovenskou jurisdikciou s plnou právnou istotou.

4.4.4 Porovnanie scenárov – Stredný podnik

Tab. č. 9**: Porovnanie scenárov pre stredný podnik**

Oblasť vplyvu	Scenár A (bez regulácie - cudzí fond)	Scenár B (s reguláciou - domáca nadácia)
Právna istota štruktúry	Nízka – slovenský zákon zverenecký fond nepozná; riziko nesprávneho daňového posúdenia	Vysoká – jasná domáca právna úprava, zrozumiteľné pravidlá pre všetky strany
Jednorazové náklady zriadenia	30 000 – 45 000 EUR (dvoj-jurisdikčné poradenstvo, česká registrácia, preklady)	10 000 – 18 000 EUR (notár SR, advokát SR) – úspora 60–70 %
Ročné náklady správy	10 000 – 18 000 EUR (cudzí správca + koordinácia dvoch právnych poriadkov)	3 500 – 7 000 EUR (slovenský správca, advokát, účtovník) – úspora 50–60 %
AML/KYC komplikácie	Výrazné – cudzia štruktúra sťažuje identifikáciu skutočného vlastníka	Minimálne – domáca právnická osoba, transparentný register v SR
Daňová optimalizácia	Riziková – nejasná aplikácia slovenských pravidiel na cudziu štruktúru	Bezpečná – zákonom definovaný daňový režim nadácie v SR
Príspevok do slov. ekonomiky	Minimálny – poradenstvo, správa, notárske služby realizované v cudzine	Plný – všetky profesionálne služby a dane zostávajú v SR
Celistvosť štruktúry	Čiastočná – 20 % akcií mimo fondu kvôli komplikáciám cezhraničného prevodu	Úplná – všetok majetok možno zahrnúť do jednej domácej nadácie

Zdroj: vlastné spracovanie

4.5 Súhrnné zhodnotenie vplyvu regulácie

Na základe analýzy troch modelových príkladov možno identifikovať viaceré spoločné témy, ktoré preukazujú konzistentný pozitívny vplyv navrhovanej regulácie naprieč všetkými veľkostnými kategóriami MSP.

Tab. č. 10**: Súhrnná tabuľka vplyvu regulácie pre mikro, malý a stredný podnik**

Typ podniku	Majetok /obrat	Riziká bez regulácie	Prínosy s reguláciou	Odhadovaný vplyv
Mikropodnik (do 10 zamestnancov)	Majetok: ~480 000 EUR Obrat: ~120 000 EUR	Zánik podnikania pri dedičskom konaní; rodičovský zámer bez právnej sily; odliv ~8 000–15 000 EUR/rok do zahraničia	Záväzné podmienky správy; plynulé odovzdanie bez dedičského konania; úspora 3 000–15 000 EUR jednorazovo	Úspora 50–70 % nákladov; zachovanie podnikania; slovenský poradenský trh
Malý podnik (do 50 zamestnancov)	Majetok: ~2 100 000 EUR Obrat: ~2 800 000 EUR	Paralyzácia 18 prac. miest; hrozba predaja firmy; cudzí fond: 12 000–25 000 EUR + 4 000–8 000 EUR/rok	Nepretržité riadenie; zablokovanie predaja; všetky služby v SR; úspora 7 000–	Zachovanie 18 pracovných miest; daňové výnosy v SR;

			15 000 EUR jednorazovo	50–70 % úspora správy
Stredný podnik (do 250 zamestnancov)	Majetok: ~12 800 000 EUR Obrat: ~18 500 000 EUR	Právna neistota cudzej štruktúry; AML komplikácie; 30 000–45 000 EUR zriadenie; 10 000–18 000 EUR/rok	Plná právna istota; 10 000–18 000 EUR zriadenie; 3 500–7 000 EUR/rok; celistvá domáca štruktúra	Úspora 20 000–30 000 EUR jednorazovo; 6 500–11 000 EUR/rok; zachovanie 135 miest

Zdroj: vlastné spracovanie

4.5.1 Náklady štátu na zavedenie regulácie

Dôležitým aspektom každého merania vplyvu regulácie je aj posúdenie **nákladov, ktoré zavedenie nového inštitútu spôsobí verejnej správe**. Z analýzy vplyvov na rozpočet verejnej správy, ktorú obsahoval neprijatý návrh novely zákona č. 34/2002 Z. z. o nadáciách z roku 2023, vyplývajú nasledovné konkrétne čísla[45]:

- **jednorazové kapitálové výdavky:** 50 000 EUR (úprava registra mimovládnych neziskových organizácií pre zápis súkromných nadácií a zmena zapisovaných údajov);
- **ročné prevádzkové výdavky od roku 2024:** 149 210 EUR (z toho 87 792 EUR mzdy, 30 720 EUR odvody, 27 962 EUR tovary a služby, 2 736 EUR transfery) – zodpovedajúce 4 novým štátnozamestnaneckým miestam na Ministerstve vnútra SR ako registrovom úrade nadácií;
- **stabilizované ročné výdavky od roku 2025:** 129 570 EUR/rok;
- **príjmy verejnej správy:** žiadny negatívny dopad na daňové ani nedaňové príjmy.

Tieto čísla sú mimoriadne dôležité pre kontextualizáciu celkovej analýzy vplyvu. Zavedenie regulácie by stálo štát **menej ako 130 000 EUR ročne**, pričom odhadované ekonomické benefity – zachovanie rodinných podnikov, daňové výnosy z poradenskej agendy, zamedzenie odlivu majetku – sú rádovo vyššie. Pomer nákladov verejnej správy k benefitom pre hospodárstvo je teda jednoznačne pozitívny a robí z tejto regulácie jeden z najefektívnejších legislatívnych zásahov v oblasti podnikateľského prostredia.

4.5.2 Agregovaný makroekonomický pohľad

Jednotlivé modelové príklady dokumentujú individuálne dopady na konkrétne podniky. V kontexte celého slovenského hospodárstva však možno identifikovať **agregovaný makroekonomický vplyv** absencie navrhovanej regulácie. Podľa štatistík Štatistického úradu SR pôsobilo na Slovensku k roku 2025 takmer 670 000 aktívnych podnikateľských subjektov

[45] Analýza vplyvov na rozpočet verejnej správy, príloha k návrhu zákona, ktorým sa mení zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách (návrh poslancov NR SR, apríl 2023). Tabuľky č. 4 a 5: jednorazové výdavky 50 000 EUR, ročné výdavky od 2024: 149 210 EUR, od 2025: 129 570 EUR; 4 nové štátnozamestnanecké miesta na MV SR. Dostupné na: https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=528207

kategórie MSP[46], z ktorých významnú časť tvoria rodinné podniky. Podľa odhadov sa uvádza, že približne 60 až 80 % MSP možno považovať za rodinné podniky (Strážovská a kol,. 2008)[47].

Pri konzervatívnom odhade, podľa ktorého rodinné podniky predstavujú 60 % všetkých MSP, by tak na Slovensku pôsobilo 402 000 rodinných podnikov.

Ak by len 1 % z nich – t. j. cca 4 020 podnikov – aktívne hľadalo riešenie správy majetku a generačného odovzdania (čo je konzervatívny odhad), a každý z nich by vynaložil len 5 000 EUR na zriadenie zahraničnej štruktúry a 3 000 EUR ročne na jej správu, celkový odliv prostriedkov zo Slovenska by predstavoval:

- **Jednorazové transakčné náklady**: cca 20,1 mil. EUR
- **Ročné prevádzkové náklady správy**: cca 12,1 mil. EUR
- **Celkový potenciálny odliv za 10 rokov**: cca 141 mil. EUR[48]

Tieto prostriedky by pri zavedení domáceho inštitútu zostali v slovenskom hospodárstve a generovali by príjmy pre slovenských notárov, advokátov, daňových poradcov a účtovníkov, **vrátane odvodov a daní z týchto profesionálnych služieb**. Zároveň by zavedenie inštitútu eliminovalo riziká paralyzácie a zániku rodinných firiem, čo má priamy pozitívny vplyv na trh práce a výber daní z príjmov právnických aj fyzických osôb.

4.5.3 Záver merania vplyvu regulácie

Na základe vykonanej analýzy troch modelových príkladov a ich kvalitatívneho aj kvantitatívneho porovnania možno konštatovať, že zavedenie inštitútu súkromnej nadácie (prípadne nadačného fondu) do slovenského právneho poriadku by malo **preukázateľne pozitívny vplyv** na podnikateľské prostredie v Slovenskej republike. Regulácia prináša tieto kľúčové prínosy:

- **právna istota a predvídateľnosť:** podnikatelia získajú jasný domáci právny rámec, ktorý eliminuje potrebu využívania zahraničných štruktúr s neistým daňovým postavením,
- **zníženie transakčných nákladov:** jednorazové náklady na zriadenie domácej štruktúry sú odhadom o 50–70 % nižšie oproti zahraničným alternatívam, ročné náklady správy o 50–60 % nižšie,
- **ochrana zamestnanosti:** preventívne riešenie generačného odovzdania firiem znižuje riziko ich paralyzácie alebo zániku, čím chráni pracovné miesta a príjmy do štátneho rozpočtu,
- **podpora domáceho poradenského trhu:** zavedenie inštitútu generuje dopyt po slovenských právnych, notárskych, daňových a bankových službách, čím posilňuje hospodárstvo krajiny,

[46] Údaj z Registra organizácií ŠÚ SR
[47] Štúdia rodinného podnikania na Slovensku, Slovak Business Agency (str. 71). Dostupné na: https://www.sbagency.sk/wp-content/uploads/migration/3_studia_rodinneho_podnikania_na_slovensku.pdf
[48] Celkový potenciálny odliv za 10 rokov bol vypočítaný sčítaním 1x jednorazových transakčných nákladov + 10x ročných prevádzkových nákladov správy.

- **obmedzenie odlivu majetku a kapitálu:** vyčlení majetok zo zahraničných štruktúr, zachová daňovú základňu v SR a zabráni odlivu odborného poradenstva do cudziny.

Meranie vplyvu regulácie teda jednoznačne potvrdzuje, že **regulačné bremeno zavedenia nového inštitútu je výrazne nižšie než regulačné straty plynúce z jeho absencie**. Pre malé a stredné podniky – teda pre jadro slovenského hospodárstva – predstavuje zavedenie súkromnej nadácie alebo nadačného fondu do slovenského právneho poriadku jedno z najefektívnejších opatrení na ochranu rodinného majetku, zachovanie kontinuity podnikania a podporu generačnej výmeny.

Z hľadiska prevencie legalizácie príjmov z trestnej činnosti (AML) treba zdôrazniť, že zavedenie domácej úpravy **zvyšuje transparentnosť, nie ju znižuje**. Koneční užívatelia výhod (KUV) súkromnej nadácie budú podliehať povinnej identifikácii už pri registrácii, pričom ich totožnosť nezávisle a nestranne overí notár pri spisovaní notárskej zápisnice. Hoci údaje nebudú z dôvodu ochrany súkromia verejne prístupné, orgány verejnej moci – vrátane správcu dane, finančnej spravodajskej jednotky a orgánov činných v trestnom konaní – k nim budú mať plný prístup. Domáca štruktúra je z pohľadu AML výrazne transparentnejšia než súčasný stav, kedy slovenský majetok spravujú zahraničné trustové štruktúry evidované v cudzích registroch.

4.6 Súlad s požiadavkami odbornej a inštitucionálnej verejnosti

Zistenia a analýzy obsiahnuté v tomto teste MSP sú v plnom súlade s požiadavkami kľúčových odborných a inštitucionálnych aktérov, ktoré zazneli v rámci konzultácií k rekodifikácii Občianskeho zákonníka aj v iných odborných procesoch. Viacero relevantných inštitúcií výslovne konštatovalo, že absencia zvereneckých a nadačných fondov poškodzuje domáci trh a vytvára regulačný deficit voči susedným krajinám EÚ.

Požiadavky kľúčových inštitucionálnych aktérov
Asociácia priemyselných zväzov a dopravy (APZD)[49]
Žiada umožnenie vzniku súkromných nadácií v slovenskom práve s odôvodnením, že bez domácej úpravy slovenské rodiny a podnikatelia prevádzajú majetok do zahraničia, čo má priamy negatívny dopad na ekonomiku SR a výber daní. APZD deklarovala pripravenosť poskytnúť k legislatívnemu procesu odborné podklady.
Americká obchodná komora v SR (AmCham Slovakia)[50]

[49] Asociácia priemyselných zväzov a dopravy (APZD). Pripomienka k rekodifikácii Občianskeho zákonníka – návrh na doplnenie o právnu úpravu správy cudzieho majetku (súkromné nadácie ako osobitný typ fundácie). Citovaná v: Analýza správy cudzieho majetku prostredníctvom trustových inštitútov na Slovensku (test MSP), pozn. pod čiarou č. 9.

[50] Pripomienky Americkej obchodnej komory v SR (AmCham Slovakia) a Národnej banky Slovenska (NBS) k rekodifikácii Občianskeho zákonníka (medzirezortné pripomienkové konanie). Pozri: CSACH, K., HAVEL, B. Mezigenerační nástupnictví v podnikání. Kapitola 16.5 – Záver: „Tieto okolnosti a deficity súčasného práva sú našim tvorcom právnych politík dobre známe. Zámer pripraviť právny inštitút na správu majetku [...] sa opakuje v pozičných dokumentoch slovenskej exekutívy poslednej dekády."

Upozorňuje, že podnikatelia sú kvôli absencii domácej regulácie nútení hľadať riešenia mimo SR, čo spôsobuje odliv kapitálu a oslabuje podnikateľské prostredie. AmCham deklarovala pripravenosť poskytnúť konkrétne paragrafové znenie vhodnej legislatívnej úpravy.
Národná banka Slovenska (NBS)[51]
Konštatovala, že absencia moderných pravidiel pre zverenecké a nadačné fondy poškodzuje slovenský finančný trh a spôsobuje odliv kapitálu do zahraničných jurisdikcií. NBS poukázala na riziká pre stabilitu domáceho finančného sektora vyplývajúce z toho, že slovenský majetok je spravovaný prostredníctvom zahraničných štruktúr s obmedzenou viditeľnosťou pre domáce orgány dohľadu.

Uvedené stanoviská reprezentujú priemyselný sektor, zahraničné podnikateľské prostredie aj finančný regulátor. Ich spoločným menovateľom je **naliehavá požiadavka legislatívneho riešenia**, ktoré by udržalo správu slovenského majetku a s ňou spojené ekonomické aktivity v rámci slovenského právneho poriadku. Meranie vplyvu regulácie v tejto kapitole poskytuje pre túto požiadavku konkrétny kvantitatívny základ.

[51] Ibidem

5 Výsledky konzultácií so zástupcami MSP/s podnikateľskými subjektmi

V rámci prípravy Testu MSP bola uskutočnená konzultácia formou okrúhleho stola, ktorá sa konala dňa 27. augusta 2025, a to online formou. Okrúhleho stola sa zúčastnili zástupcovia vybraných advokátskych kancelárií a spoločností s praxou v oblasti zakladania zahraničných trustových štruktúr, zástupkyňa Slovenského živnostenského zväzu a zástupca rodinného podniku. Cieľom konzultácie bolo prediskutovať zavedenie či už nadačných alebo zvereneckých fondov do slovenského právneho poriadku, aj v súvislosti s pripravovanou rekodifikáciou Občianskeho zákonníka.

Kľúčové zistenia

- **Zverenecké a nadačné fondy, ich výhody, nevýhody a využitie:**

Všetci účastníci sa zhodli na tom, že záujem klientov, pokiaľ ide o zakladanie nadačných fondov kontinuálne rastie. Vzhľadom na to, že v slovenskom právnom poriadku absentujú tieto inštitúty, slovenským podnikateľom je nutné ponúkať zahraničné riešenia. Zaznelo presvedčenie, že nadačné fondy sú vhodnejšou formou než zverenecké fondy, a to najmä vďaka svojej právnej subjektivite a dlhšej tradícií v našom právnom prostredí.

Pokiaľ ide o záujem podnikateľov o nadačné a zverenecké fondy, vo väčšej miere uprednostňujú nadačné fondy pred zvereneckými fondami, aj z dôvodu, že zverenecké fondy nemajú právnu subjektivitu (majetok nepatrí nikomu), čo spôsobuje v praxi viaceré praktické problémy (hlavne v súvislosti s daňami).

- **Dôsledky absencie inštitútu na efektívnu správu majetku v slovenskom právnom poriadku:**

Viacerí účastníci poukázali na to, že ak bude Slovensko s prijatím právnej úpravy týkajúcej sa zavedenia nadačných fondov otáľať a čakať pridlho, môže nastať otázka, **či bude vôbec pre koho nadačné fondy na Slovensku zriaďovať**.

Mnohé uvedomelé rodinné podniky už majú v súčasnosti zriadené štruktúry a situáciu vyriešenú, najmä v Českej republike. Významnú časť výdavkov, ktorá nie je zanedbateľná, tvorí profesionálna správa majetku, a keďže Slovensko neprijalo právnu úpravu správy cudzieho majetku, správa peňazí a majetok sa presúva do zahraničia.

Okrem toho, ak slovenské právne prostredie nedokáže reagovať na potreby podnikateľov, **predaj spoločnosti sa stáva pre mnohých, najmä konzervatívnejších podnikateľov, ktorí nechcú využívať zahraničné riešenia, jedinou možnosťou**. Možno konštatovať, že sa jedná o nielen smutnú situáciu, pretože tak zanikajú vzácne rodinné podniky, ktoré tvoria základ hospodárstva, ale aj ekonomicky nevýhodnú.

- **Zavedenie zvereneckých / nadačných fondov do slovenského právneho poriadku:**

V prevažnej časti štátov EÚ existuje nejaký typ nadácie, pričom na slovenskom trhu je zreteľný dopyt po efektívnom riešení správy majetku. **Všetci účastníci sa zhodli, že by postačovalo zaviesť jednoduchú a len rámcovú právnu úpravu nadačných fondov/nadácií v Občianskom zákonníku, na ktorú by mohol v budúcnosti nadviazať osobitný zákon**. Občiansky zákonník by mal vo svojich ustanoveniach, aspoň okrajovo, reflektovať tento inštitút, napríklad v rámci definície fyzických a právnických osôb, ktorá by mala zahŕňať a definovať aj pojem nadácia.

Viacerí poukázali na to, že poslanecký návrh novely zákona č. 34/2002 Z. z. o nadáciách, ktorým sa mal zaviesť **nový inštitút súkromnej nadácie, bol dobre a kvalitne pripravený a bolo by žiadúce ho opätovne otvoriť a prijať.** Inšpiráciou by mohla byť pre Slovensko aj právna úprava nadačných fondov z českého občianskeho zákonníka.

- **Povedomie rodinných podnikov o zvereneckých a nadačných fondoch:**

Viaceré rodinné podniky, najmä pokiaľ ide o menšie MSP, **nemajú dostatočné povedomie o dôležitosti správy majetku a zabezpečení jeho kontinuity pre ďalšie generácie**. V dôsledku byrokratických prekážok, ktoré im podnikateľské prostredie prináša, transfery majetku a riešenie štruktúr majetku odkladajú na neskôr, čo môže následne viesť k ďalším problémom.

Z tohto dôvodu je **dôležité nielen zavedenie samotných nadácií do slovenskej legislatívy, ale aj systematické budovanie povedomia o tomto inštitúte.**

5.1 Návrhy alternatívnych riešení a zmierňujúcich opatrení

V predchádzajúcich častiach Testu MSP bolo poukázané na viaceré problémy vyplývajúce z absencie právnej úpravy správy majetku na súkromný účel v slovenskom prostredí. Ukázalo sa, že slovenskí podnikatelia sú nútení využívať zahraničné štruktúry, čím sa odlievajú finančné zdroje a využívajú odborné služby mimo Slovenska, čo má negatívny vplyv aj na domácu ekonomiku.

V Európe, vrátane susedných krajín Slovenska, už existujú **etablované právne formy na ochranu a odovzdávanie rodinného majetku** a diskusia s podnikateľmi a odborníkmi zároveň potvrdila, že dopyt po efektívnych a stabilných riešeniach v tejto oblasti je rastúci, pričom nadácia alebo nadačný fond by mohli predstavovať vhodnejší a praktickejší inštitút ako zverenecký fond.

Cieľom tejto kapitoly je predstaviť možné alternatívne prístupy a zmierňujúce opatrenia, ktoré by mohli Slovensku pomôcť preklenúť súčasný legislatívny deficit. Zároveň sa tu uvádzajú odporúčania, ako preniesť osvedčené zahraničné skúsenosti do slovenského právneho rámca tak, aby reflektovali potreby malých a stredných podnikov a zároveň **chránili rodinný majetok pri generačnej výmene.**

Aj vďaka komunikácii so slovenskými rodinnými podnikmi a tiež advokátmi [52], ktorí majú bohaté skúsenosti so zakladaním zvereneckých a nadačných fondov pre svojich klientov, **môžeme zhodnotiť, že:**

- **pretrváva a rastie záujem o fondy**: slovenskí podnikatelia čoraz častejšie vyhľadávajú riešenia cez nadačné alebo zverenecké fondy, pričom uprednostňujú nadačné fondy pre ich právnu subjektivitu a stabilnejšie postavenie.
- **absencia legislatívy spôsobuje vážne problémy**: ak Slovensko s právnou úpravou bude príliš dlho otáľať, podnikatelia a rodinné podniky sa definitívne obrátia na zahraničné štruktúry, čo znamená presun majetku, daní aj správy majetku do cudziny.
- **vzniká ohrozenie rodinných podnikov**: bez domácich právnych možností sa predaj podnikov stáva často jediným riešením, čo vedie k zániku rodinných firiem ako dôležitého piliera slovenského hospodárstva.

S ohľadom na vyššie uvedené odporúčame preto prijatie nasledovných vhodných opatrení.

[52] Viac v Kapitole č. 5 tohto Testu MSP.

6 Alternatívne prístupy a ich hodnotenie

Pri posudzovaní legislatívneho deficitu v oblasti správy majetku na súkromný účel sú v úvahe štyri alternatívy:

- **Alternatíva 1 - *Status quo (nulový variant):*** zachovať existujúci stav.
  Výhody: žiadne legislatívne náklady; žiadna zmena požiadaviek na štátnu správu.
  Nevýhody: pretrvávajúci odliv kapitálu, právna neistota cezhraničných štruktúr, znevýhodnenie slovenských MSP v medzigeneračnej výmene.
  Hodnotenie: nedostatočné.
- **Alternatíva 2 - *Mäkké opatrenia:*** osveta, metodické usmernenia, daňové stanoviská Finančného riaditeľstva SR.
  Výhody: nízke náklady, rýchla implementácia.
  Nevýhody: nerieši podstatu - absenciu domáceho inštitútu.
  Hodnotenie: vhodné ako doplnok, nie ako samostatné riešenie.
- **Alternatíva 3 - *Rámcová úprava v novom OZ:*** v rámci rekodifikácie zaviesť rámcovú úpravu správy cudzieho majetku a detaily ponechať osobitnému zákonu.
  Výhody: systémové zaradenie v kódexe.
  Nevýhody: závislé od tempa rekodifikácie.
- **Alternatíva 4 - *Plná úprava osobitným zákonom v predstihu*:** prijať novelu zák. č. 34/2002 Z. z. nezávisle od rekodifikácie OZ.
  Výhody: rýchlejšia implementácia.
  Nevýhody: riziko možného legislatívneho duplikovania v závislosti od rozsahu úpravy v OZ.[53]

Odporúčaný prístup: kombinácia alternatív 2 a 4 v jednej fáze.

6.1 Urýchlené prijatie legislatívneho návrhu ohľadom vzniku súkromných nadácií

V apríli 2023 bol do parlamentu predložený pripravený návrh novely zákona o nadáciách a zmenách Občianskeho zákonníka, ktorý mal zaviesť **súkromnú nadáciu** ako chýbajúci nástroj správy majetku na súkromné účely.

Návrh reagoval na deficit slovenskej úpravy oproti Česku či Rakúsku a detailne riešil vznik, orgány, pravidlá výplat beneficientom, registráciu aj súvisiace dane, pričom vychádzal z osvedčených zahraničných modelov (český svěřenský fond, rakúska Privatstiftung).

Napriek odbornej pripravenosti a vyhodnoteným vplyvom (bez negatív na rozpočet či informatizáciu) parlament v máji 2023 rozhodol, že v konaní nebude pokračovať.

[53] Navrhované znenie Občianskeho zákonníka schváleného vládou počíta v časti dedičské právo so zriadením nadácie na účely dedenia (§ 1727 ods.2). Dostupné na: https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/31828/1

Dôsledkom tohto rozhodnutia je pretrvávajúci odliv majetku, daní a poradenských služieb do zahraničia, rozdrobenie rodinného majetku pri dedení a vyššie riziko paralyzovania rodinných firiem počas dedičských konaní.

Ministerstvo spravodlivosti nedávno predstavilo rekodifikovanú právnu úpravu Občianskeho zákonníka. Nový predpis si kladie za cieľ odstrániť relikty socialistického prístupu a zaviesť inštitúty, ktoré v aplikačnej praxi doposiaľ chýbali. Nový Občiansky zákonník v časti dedičské právo umožňuje zriadiť nadáciu na účely dedenia, pričom takáto nadácia by mala vzniknúť do jedného roka po smrti poručiteľa.[54] Je zrejmé, že táto nadácia musí byť nevyhnutne súkromnou nadáciou, keďže dedenie a správa majetku nie je účelom verejnej nadácie. Z uvedeného vyplýva, že navrhované znenie nového občianskeho zákonníka počíta so súkromnými nadáciami a preto by zavedenie samostatnej právnej úpravy týkajúcej sa inštitútu súkromných nadácií malo zmysel.

Odporúčanie č. 1: Urýchlené obnovenie legislatívneho procesu ohľadom vzniku súkromných nadácií

Na základe uvedeného je **odporúčané znovu otvoriť a precizovať pôvodný návrh súkromných nadácií a v súlade s prebiehajúcou rekodifikáciou Občianskeho zákonníka** zaradiť rámcovú úpravu správy cudzieho majetku, a to konkrétne umožnenie vzniku súkromných nadácií ako osobitného typu fundácie do kódexu s následným rozpracovaním osobitným zákonom. Nový Občiansky zákonník by teda rámcovo definoval nadáciu ako druh fundácie pre súkromný účel Vytvorí sa tým spoľahlivý domáci rámec pre ochranu a medzigeneračnú správu majetku a obmedzí sa ekonomicky nevýhodný presun slovenského rodinného bohatstva do zahraničia.

Implementačný rámec:
Gestor - Ministerstvo spravodlivosti SR (v spolupráci s Ministerstvom financií SR pre daňové ustanovenia).

Časový rámec - predloženie paragrafového znenia do MPK do 12 mesiacov; nadobudnutie účinnosti najneskôr 1. januára 2028.

Rozpočtové dopady - podľa pôvodnej analýzy vplyvov z roku 2023: jednorazové náklady cca 50 000 EUR (IT systém); ročné náklady cca 149 210 EUR (4 nové pracovné miesta na MV SR pre výkon registrácie a dohľadu).

Indikátory úspechu - (a) účinný zákon do konca roku 2027; (b) do 3 rokov od účinnosti minimálne 100 zaregistrovaných súkromných nadácií; (c) do 5 rokov pokles rastu českých zvereneckých fondov zakladaných slovenskými subjektami o 20 %.

[54] Paragrafové znenie nového Občianskeho zákonníka. Dostupné na: https://www.justice.gov.sk/agenda-ministerstva/kodifikacia-sukromneho-prava/

6.2 Potreba osvety a vzdelávania ohľadom správy majetku

Mnohé malé a stredné podniky (vrátane rodinných podnikov), si neuvedomujú, aký význam má systematická a kontinuálna správa majetku pre dlhodobú stabilitu ich podnikania. Často riešia iba každodenné prevádzkové otázky, pričom otázka generačnej výmeny alebo ochrany majetku zostáva odsunutá až na neskôr. Výsledkom je, že v kritických momentoch (napríklad pri náhlom úmrtí zakladateľa či nečakanej kríze) im chýba pripravený plán, čo **môže viesť k rozdrobeniu majetku alebo až k zániku podniku.**

Samotná legislatívna úprava správy majetku preto nie je dostačujúca. Rovnako dôležitá je aj **osveta medzi podnikateľmi a ich rodinami, ktorá im vysvetlí praktické prínosy inštitútov ako nadačné či zverenecké fondy.** Vzdelávanie by malo byť zamerané na to, ako tieto nástroje dokážu ochrániť hodnotu majetku, uľahčiť medzigeneračný transfer a zabezpečiť kontinuitu podnikania bez zbytočných sporov.

Odporúčanie č. 2: Budovanie povedomia ohľadom správy majetku a trustových inštitútov

Analýza navrhuje viacero konkrétnych opatrení ako je napr. pokračovať v systematickej príprave praktických príručiek a metodických materiálov pre MSP, ako aj v poskytovaní poradenských programov zameraných na právne a daňové aspekty správy majetku a taktiež poskytovanie pravidelných školení a konferencií organizovaných v spolupráci s ministerstvami a zväzmi.

Užitočné by bolo zároveň aj ďalšie posilňovanie a systematické rozvíjanie programov podpory rodinných podnikov aj v oblasti právnych a daňových aspektov správy a transferu majetku. Otázky generačnej výmeny, ochrany rodinného majetku či transferu vlastníctva predstavujú komplexné a dlhodobé procesy, pri ktorých rodinné podniky často potrebujú kontinuálnu odbornú podporu. Prínosné by preto bolo aj rozširovanie dostupných foriem poradenstva a zvyšovanie povedomia o metodických materiáloch, publikáciách a vzorových dokumentoch, ktoré podnikateľom pomáhajú pri nastavovaní vhodných štruktúr ochrany rodinného podnikania. Diskutovať možno aj o vytvorení online platformy so vzorovými príkladmi a odporúčaniami, hoci v tejto oblasti treba zohľadniť vysokú mieru individuálnosti jednotlivých riešení a náročnosť zabezpečenia odbornej aktualizácie obsahu. Takáto platforma by mohla slúžiť aj ako informačný a kontaktný priestor pre riešenie situácií, v ktorých generačná výmena v rámci rodiny nie je možná, napríklad pri hľadaní vhodných foriem prevodu alebo pokračovania podnikania. Takáto kombinácia legislatívnych zmien, odbornej podpory a praktickej osvety by podnikateľom umožnila prijímať včasné rozhodnutia a vytvárať štruktúry, ktoré ochránia ich podnikanie aj pre ďalšie generácie.

6.3 Rodinná fundácia ako stabilný rámec správy majetku

Rodinná fundácia (nadácia/nadačný fond na súkromný účel) po vzore českej úpravy umožňuje majetok držať a spravovať dlhodobo mimo osudu jednotlivcov. Kľúčovým prvkom je možnosť prepojiť ju priamo s podnikaním. Fundácia môže vlastniť **dcérsku obchodnú**

spoločnosť (s. r. o. alebo a. s.), ktorá generuje zisk. Vzniká tým prirodzený rodinný holding, pričom podnikateľské riziko ostáva v dcére, zatiaľ čo fundácia dohliada na stratégiu a rozdeľuje výnosy podľa vopred daných pravidiel.

Právne ide o štandardné založenie alebo nadobudnutie podielu, len zakladateľom resp. spoločníkom je fundácia. Ak dcérska spoločnosť vytvára zisk, **vypláca dividendy fundácii**: pri dodržaní lehôt držby a ďalších podmienok môžu byť **oslobodené od dane** podobne ako pri korporátnych holdingoch, čím sa zabraňuje dvojitému zdaneniu. Takto získané prostriedky fundácia používa na naplnenie súkromného účelu (typicky na vzdelanie detí, **pravidelné renty**, štartovný kapitál potomkov či rodinné rezervy).

Zavedenie rodinných fundácií s možnosťou vlastniť dcérske spoločnosti by bolo pre slovenský právny poriadok veľmi prospešné. Vytvorilo by to **stabilný a transparentný rámec pre dlhodobú správu rodinného majetku**, ktorý dnes slovenské právo postráda. Tento model by zabezpečil, že rodinné podniky ostanú pohromade aj po generačných výmenách, čím sa predíde ich rozdrobeniu, spomaleniu alebo dokonca zániku. Zároveň by fundácie umožnili **daňovo efektívne a legálne presúvať zisky**, čím by sa podporila reinvestícia kapitálu doma namiesto jeho odlevu do zahraničia.

Pre slovenskú ekonomiku by to znamenalo aj **udržanie výberu daní a rozvoj poradenského trhu**, namiesto zahraničných riešení by podnikatelia využívali lokálne služby právnikov, daňových poradcov, notárov a bánk. Okrem toho by fundácie podporili **kultúru zodpovedného nástupníctva a filantropie**, čím by sa posilnila stabilita rodinných firiem ako piliera hospodárstva.

Odporúčanie č. 3: Umožnenie zakladania rodinných fundácií po vzore Česka

Celkovo by sa zavedením tohto inštitútu Slovensko zaradilo medzi krajiny, ktoré poskytujú podnikateľom moderné a overené nástroje na ochranu majetku, kontinuitu podnikania a podporu dlhodobej prosperity

Navrhované odporúčania celkovo:

- **potreba prijatia novej legislatívy**: postačovala by aj rámcová úprava nadačných fondov v Občianskom zákonníku, ktorá by sa neskôr mohla rozšíriť cez osobitný zákon; inšpiráciou nám môže byť práve česká právna úprava.
- **nutnosť nadviazania na už existujúce návrhy**: kvalitný poslanecký návrh z roku 2023 k súkromným nadáciám treba znovu otvoriť a legislatívne dotiahnuť do konca.
- **budovanie povedomia ohľadom trustových inštitútov na Slovensku:** najmä menšie rodinné podniky a MSP si často neuvedomujú význam kontinuálnej správy majetku, preto je nevyhnutné popri prijatiu legislatívy podporovať aj vzdelávanie a osvetu v tomto smere.

Záver

Tento Test MSP vychádzal z hypotézy, že slovenský právny poriadok nepozná ucelený inštitút dlhodobej správy majetku na súkromný účel. Predložená analýza túto hypotézu potvrdila vo všetkých piatich skúmaných rovinách.

Po právnej stránke bolo identifikované, že Slovensko pozná čiastkové nástroje správy cudzieho majetku (vykonávateľ závetu, správa dedičstva, legálna definícia zverenského fondu v § 9 zák. č. 297/2008 Z. z.), ale žiaden z nich neplní funkciu inštitútu porovnateľného s českým zvereneckým fondom, rakúskou súkromnou nadáciou alebo lichtenštajnskou rodinnou nadáciou. Podľa záverov Csacha a Havla[55] slovensky situovaný majetok **nemožno vecnoprávne priradiť do českého zvereneckého fondu**. Aj tí podnikatelia, ktorí dnes využívajú české štruktúry, ich využívajú s právnou neistotou.

Po podnikateľskej a ekonomickej stránke sme v kap. 4 prostredníctvom troch modelových príkladov ukázali priame finančné náklady podnikov spojené s riešením generačného odovzdania a správy majetku (4 000 – 35 000 EUR na podnik) a nepriame náklady pre slovenské hospodárstvo (strata poradenského trhu, odliv daňových príjmov). **Agregovaný odhad potenciálneho odlivu finančných prostriedkov vo výške približne 141 mil. EUR za obdobie 10 rokov dokumentuje rozsah problému.**

Po komparatívnej stránke je odporúčaná **kombinovaná inšpirációu**: lichtenštajnská flexibilita a nižšia vstupná kapitalizácia pre mikro a malé podniky; rakúska štruktúra orgánov pre stredné a väčšie podniky; česká aplikačná prax. Lichtenštajnský model diskrétnosti (neregistrované nadácie) nie je odporúčané preberať.

Po stránke konzultácií odborná verejnosť a zástupcovia MSP indikovali rastúci dopyt po domácom inštitúte a zhodli sa na tom, že poslanecký návrh z apríla 2023 je kvalitným základom.

Na základe uvedeného je odporúčaná **kombináciu troch opatrení**:

1. **Urýchlené prijatie legislatívnej úpravy súkromnej nadácie** - znovuotvorenie poslaneckého návrhu z apríla 2023, aktualizácia v kontexte rekodifikácie OZ a AMLR 2024, účinnosť najneskôr 1. januára 2028.
2. **Systematická osveta medzi MSP** v spolupráci so Slovenskou advokátskou komorou, Notárskou komorou SR a Slovak Business Agency.

Zavedením uvedených opatrení Slovensko získa moderný domáci inštitút správy majetku na súkromný účel, ktorý (i) zastaví odliv kapitálu a poradenského trhu, (ii) posilní kontinuitu rodinných podnikov v generačnej výmene, (iii) odstráni právnu neistotu cezhraničných štruktúr pre slovensky situovaný majetok a (iv) zaradí Slovensko medzi jurisdikcie ponúkajúce konkurencieschopný rámec porovnateľný s Českom, Rakúskom a ďalšími krajinami strednej Európy.

[55] Csach, K., Havel, B. Trusts & Trustees, 2024: Analýza nemožnosti vecnoprávneho priradenia slovenského majetku do českého zvereneckého fondu.

Zoznam zdrojov

A. Platné právne predpisy - Slovenská republika

- Zákon č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník, v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka, v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom
- Zákon č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti
- Zákon č. 52/2018 Z. z. o registri partnerov verejného sektora
- Zákon č. 442/2012 Z. z. o medzinárodnej pomoci a spolupráci pri správe daní (DAC 6)
- Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov (§ 17h - CFC pravidlá)
- Zákon č. 494/2022 Z. z. - legálna definícia rodinných podnikov

B. Legislatívne iniciatívy a dôvodové správy

- Návrh poslancov NR SR Anny Andrejuvovej a Miloša Svrčeka zo 14. apríla 2023 na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.
- Dostupné na:
- https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?MasterID=9298&sid=zakony%2Fzakon
- Analýza vplyvov na podnikateľské prostredie k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.Dostupné na: https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=528207
- Analýza vplyvov na rozpočet verejnej správy k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dostupné na: https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=528207
- Dôvodová správe k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dostupné na: https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=528207
- Paragrafové znenie nového Občianskeho zákonníka. Dostupné na: https://www.justice.gov.sk/agenda-ministerstva/kodifikacia-sukromneho-prava/
- Návrh zákona Občiansky zákonník. Dostupné na: https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/31828/1
- Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky 2023-2027. Dostupné na:
- https://www.vlada.gov.sk/site/assets/files/1694/programove_vyhlasenie_vlady_sr.pdf?utmm

C. Právo EÚ a medzinárodné dohovory

- Nariadenie (EÚ) č. 650/2012 (Brussels IV) o dedičských veciach
- Smernica (EÚ) 2015/849 (4. AMLD) v znení smernice (EÚ) 2018/843 (5. AMLD)
- Nariadenie (EÚ) 2024/1624 (AMLR) a smernica (EÚ) 2024/1640 (6. AMLD) z 31. 5. 2024
- Smernica Rady (EÚ) 2018/822 (DAC 6)
- Dohovor o práve rozhodnom pre trusty (Haag, 1. júl 1985)
- OECD Model Tax Convention on Income and on Capital (2017 Full Version)

D. Platné právne predpisy - Česká republika

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 304/2013 Sb. o veřejných rejstřících a o evidenci svěřenských fondů
- Zákon č. 37/2021 Sb. o evidenci skutečných majitelů
- Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů
- Zákon č. 253/2008 Sb. (český AML zákon)

E. Platné právne predpisy - Rakúsko

Privatstiftungsgesetz (BGBl. Nr. 694/1993) v platnom znení. Dostupné na: https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10003154&utm_source

- Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (ABGB) - najmä § 785.

F. Platné právne predpisy - Lichtenštajnsko

- Personen- und Gesellschaftsrecht (PGR) z 1926 v znení novely z 2009, najmä čl. 552 a nasl. Dostupné na: https://www.gesetze.li/konso/1926.004?utm

G. Odborné články, monografie a komentáre

- Csach, K., Havel, B. Trusts & Trustees, 2024 - analýza nemožnosti vecnoprávneho priradenia slovenského majetku do českého zvereneckého fondu
- Csach, K., Havel, B. Svěřenský (zverenecký) fond podľa českého práva a jeho účinky na Slovensku. Legalis.sk – Právny portál. Dostupné na: https://www.legalis.sk.
- Jančo, M. Trust, fiducia a slovenské právo. I. – II. časť. Právny obzor, 2012, roč. 95
- Müllerová, K. Rodinná nadace s dceřinou společností. epravo.cz, 2024. Dostupné na: https://portal.gov.cz/sluzby-vs/opis-z-evidence-sverenskych-fondu-S8904
- Hollmann, J., Elischer, D., Šlejharová, M. Svěřenské fondy pro praxi. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022
- Spáčil, J., Králík, M. a kol. Občanský zákoník III. Věcná práva. 2. vyd. C. H. Beck, 2021
- Števček, M. a kol. Občiansky zákonník II. § 451 – 880. Komentár. 2. vyd. C. H. Beck, 2019
- Servus, S., Elischer, D., Horáček, T. Aktuální otázky nástupnictví při rodinném podnikání. Wolters Kluwer ČR, 2018
- Patakyová, M. a kol. Obchodný zákonník. Komentár. C. H. Beck, 2022

- Malčeková, D. Založenie zvereneckého fondu. epi.sk. Dostupné na: https://www.epi.sk/odborny-clanok/zalozenie-zvereneckeho-fondu.htm
- Za deset let bude v Česku až 30 tisíc svěřenských fondů, říká Jakub Hollmann z Portos. Dostupné na: https://www.e15.cz/byznys/e15-a-byznys/za-deset-let-bude-v-cesku-az-30-tisic-sverenskych-fondu-rika-jakub-hollmann-z-portos-1414554#:~:text=Za%2010%20let%20bude%20v%20%C4%8Cesku%2030,sv%C4%9B%C5%99ensk%C3%BDch%20fond%C5%AF%2C%20%C5%99%C3%ADk%C3%A1%20spole%C4%8Dn%C3%ADk%20Portos%20%7C%20e15.cz
- Ministerstvo spravodlivosti SR: Súkromné nadácie prinesú lepšiu správu majetku a viac financií aj pre filantropiu:
- Dostupné na: https://www.justice.gov.sk/tlacovespravy/sukromne-nadacie-prinesu-lepsiu-spravu-majetku-a-viac-financii-aj-pre-filantropiu/?utmm
- Príručka pre zakladateľov, beneficientov a správcov svěřenských fondov. Praha, 2023.

H. Inštitucionálne materiály a komparatívne zdroje

- Austrian Private Foundation - Legal and Tax (APRSF, 2023). Dostupné na: https://www.aprsf.cz/wp-content/uploads/Private-Foundation-and-Trust2237963.1_CZ.pdf?utm_source
- Slovak Business Agency: Štúdia rodinného podnikania na Slovensku (2018). Dostupné na:https://www.sbagency.sk/wp-content/uploads/migration/3_studia_rodinneho_podnikania_na_slovensku.pdf
- IMF: Austria - Detailed Assessment Report on AML/CFT (2009). Dostupné na: https://www.elibrary.imf.org/configurable/content/journals$002f002$002f2009$002f298$002farticle-A001-en.xml?t:ac=journals%24002f002%24002f2009%24002f298%24002farticle-A001-en.xml&utm
- Parlament Rakúska - štatistika súkromných nadácií k 9. 5. 2025. Dostupné na: https://www.parlament.gv.at/dokument/XXVIII/SNME/390/imfname_1685492.pdf?utm
- STIFA Lichtenštajnsko - Facts & Figures (31. 12. 2024). Dostupné na: https://www.stifa.li/facts-figures/
- Portal.gov.cz.Evidence svěřenských fondů. Dostupné na: https://portal.gov.cz/sluzby-verejne-spravy/rejstriky-katastry-evidence-vypisy-overeni-a-statistika-KAT-419/evidence-svereneckych-fondu-KAT-631
- IFC Review: The Austrian Private Foundation (2024). Dostupné na: https://www.ifcreview.com/articles/2024/april/the-austrian-private-foundation/?utmm
- Facts on Foundations in Liechtenstein. Dostupné na: https://www.fundraiso.com/en/page/foundations-liechtenstein?utm
- Private or charitable foundation in Liechtenstein – an overview. Dostupné na: https://www.isp.law/en/private-or-charitable-foundation-an-overview/?utm

The Liechtenstein Foundation – an instrument for international asset management, asset protection and asset succession planning. Dostupné na: https://www.liechtenstein-foundation.eu/

I. MPK, pripomienkové konania

- Pripomienka Asociácie priemyselných zväzov a dopravy k MPK k rekodifikácii Občianskeho zákonníka.

J. Iné

- Štatistický úrad Slovenskej republiky. Štatistický register organizácií – aktívne podnikateľské subjekty. Dostupné na: https://www.statistics.sk.